

ECUPART – – DUPLÓ

íkercsomagolású gyomirtószer

**Megnövelt hatásspektrum a
kétszikű gyomnövények ellen!**

**Gyomviszonyokhoz igazodó tankkeverék,
mely biztosítja a rugalmas kezelési időt,
széles hatásspektrumot,
jó tartamhatást.**

Információ: SUMMIT-AGRO Kft
1016 Budapest, Zsolt u. 4. Tel: 214-64-41 Fax: 202-1649

Tisztelt Olvasó!

*„Semmilyen szél nem jó annak, kinek nincs
célul kiszemelt kikötője.”*

Montaigne

Carpe diem! (Használd ki a jelent!...)

Horatius

Még el sem kezdődött a XXI. század, s máris első évének végén, 2001 decemberében járunk. Mintha gyorsulna az idő, pedig ez fizikai képtelenség. Gyorsan változó, gyorsan fejlődő világban élünk, s ebben a környezetben minden gyorsulni látszik. A gyorsulás persze miközben alkalmazkodásra tanít és készítet, veszélyekkel is jár...

Miközben a gazdaság egésze fejlődik, s ez a fejlődés is gyors, a rendelkezésre álló idő, mintha rövidülne.

A magyar agrárium és szereplői munkásévan vannak túl, s a gondok közepette eredmények is születnek, születtek. Tennivaló azonban továbbra is van bőven.

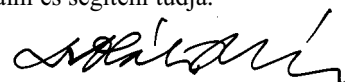
Örvendetes, újra megjelenő, megfogalmazódó óhaj, igény is, hogy az agrárbéke megteremtődjék. Rövid időn belül. Igény az is, hogy hosszú távú agrárstratégia szülessék, megegyezéssel, a jobbító erők érvényesítő erejével, a magyar érdekek érvényesíthetőségével.

A magyar agrárium érdekeit az EU csatlakozásig és nem az EU csatlakozáskor lehet megvédeni. Kiszámítható, átlátható, jól értelmezhető agrárstratégiával a magyar érdekeket most kell megfogalmazni. Amihez már tud a termelő is alkalmazkodni. Kulcskérdés a vállalkozó, a multifunkcionális mezőgazdaság követelményeihez igazodni tudó, azt teljesítő termelő minél jobb felkészülése, felkészültsége.

Ehhez vezethet (jó példa lehet) az elmúlt lapszámunkban még hiányolt, számbavett Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Program beindítása, beindulása (!) a hozzárendelt 2,2 milliárd forint keretösszeg ésszerű felhasználását is értve ezalatt. A fenntartható gazdálkodásra való felkészülés a tudatos környezetkímélő gazdálkodás megvalósítása – az osztrák és finn példákra figyelemmel – sikeres lehet számunkra is. De más területeken is folytatnunk kell a felkészülést. Gyors, gyorsuló ütemben és megoldást hozóan (pl.: a gabonapiac szabályozása). Jó széllel révbe érhetünk. A felkészülés mikéntje, sikere most dől el...

Megítélésem szerint a magyar agrárium adottságai, az agrárgazdaságban rejlő tartalékok – gondolok itt elsősorban a szellemi tartalékokra – működtetése (az alkalmazkodó készség, -képesség fokozása, érdekegyeztetés, összefogás, együttműködés, a rendelkezésre álló agrárius szürkeállomány jobb kihasználása stb.) megfelelő alapot képezhetnek az EU csatlakozáshoz. A sikert hozóhoz, mert agráriumunk hosszadalmas, veszteséges időszakát felemelkedés kell, hogy kövesse. Gazdaságunk általános állapota, a gazdasági fejlődés gyorsulása, a közgazdasági környezet támogatása persze kell ehhez, s akkor várhatóan célhoz ér a sokra hivatott, jelenleg méltatlanul válságjelenségekkel terhelt magyar mezőgazdaság és vele szoros egységben a magyar vidék is.

Szívből kívánom, hogy az idén 15 éves működését ünneplő szaklapunk a maga eszközeivel ezt az átalakulási időszakot, a jó szó és a hiteles tájékoztatás erejével az elkövetkezőkben is szolgálni és segíteni tudja.

Dr. Oláh István

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az idén 15 éves szaklapunk a MAG Szerkesztő Bizottsága és Kiadónk a VETMA Kht. nevében köszönetünket fejezzük ki szaklapunk elmúlt másfél évtizedes és különösen 2001. évi támogatásáért a szakhirdetéseket közlétevő partnereinknek, szakcikkeink kiváló szerzőinek, előfizetőinknek és tisztelt olvasótáborunk minden tagjának!

Köszönetképpen fogadják szeretettel jubileumunk kapcsán a neves orosz író A. Szolzsenyicin vallomását, amelyet Nobel-díjának átadása napján írt:

*Milyen könnyű teveled élni, Uram,
milyen könnyű benned hinni!
Amikor szellemem habozva menekül vagy meginog,
amikor a legértelmesebbek sem látnak messzebbre az
estnél,*

*és nem tudják, mit kell majd holnap tenni,
belémöntöd a derűs bizonyosságot, hogy Te létezel
és Te örködsz azon, hogy ne záruljon el a jó minden
útja*

*A földi dicsőség magaslatán
döbbenet szemlélem ezt az utat a reménytelenségen
át,
ezt az utat, amelyen még én is tovább küldhettem
az emberiségnek ragyogásod egy sugarát.
Amit még tükröznöm kell,
Te megadod nekem
És amit nem sikerül sugároznom,
azt másoknak jelöld ki feladatul.*

(Forrás: Varillon)

*Minden Kedves o. Orasónknak Szeretetteljes Karácsonyi Ünnepeket és
Bölg Uj Esztendöt Kivánunk!*

Piacképes takarmányok termelése, felhasználása az EU-tizenötök országaiban

Közeledve az Európai Unióhoz történő csatlakozási időponthoz, egyre inkább félelmetes kérdéssé válik: milyen körülményekhez kell(ene) igazodnunk? S nem indokolt-e mélyrehatóan elemezni a mi jelenlegi helyzetünket is? Sőt, az is egyértelműen kimondható: miért jogi formulációkkal foglalkozunk annyira és miért nem az „életterületünket” jelentő szakmai-belső problémáink időben történő rendezésével?

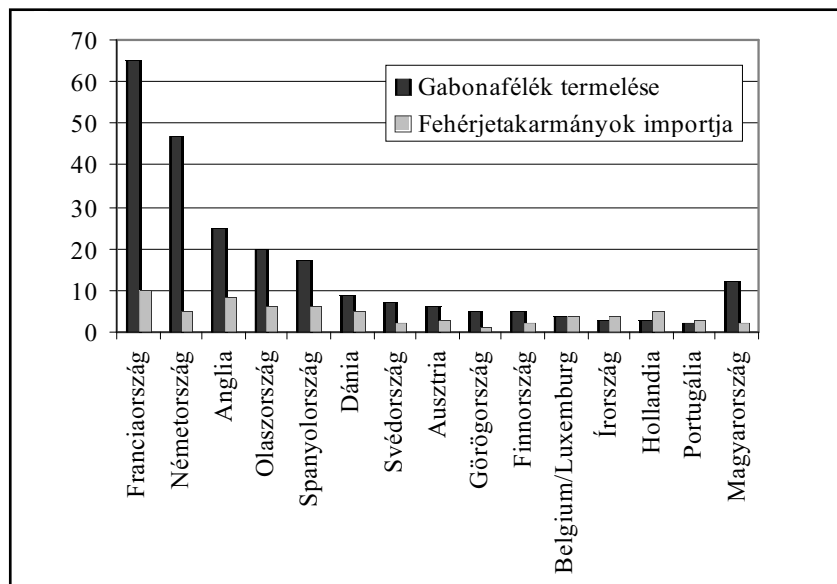
Fogadjuk el továbbra is a „kis ország vagyunk” szlogenjét, vagy agrár-valóságunknak ne tulajdonítsunk továbbra sem fontosságot?

Minden média és közgazdász egyöntetűen azt hangoztatja, hogy a fejlett országokban egyre zsugorodik az agrárium súlya, jelentősége, a részesedési aránya a GDP-ben, s az ágazat jövőbeli fejlődésének keretei egyre szűkülnek.

Ugyanakkor (kevésbé) ismeretes, hogy az EU-15 pénzügyi keretét az egyes országok társadalmi össztermékének (GDP-nek) 1,2–1,3 %-a biztosítja, s ebből a hatalmas összegből – mintegy 80–90 milliárd ECU – több mint 50 % (1993-ban például az EK összes költségvetésének 58,7 %-a) az agrárszektorra (a halászzal együtt) – jut. S ebből egyértelmű, hogy „az EK-n belül az agrárpolitikának és az agrárpiaconak különleges helye van és ez nem változott az Európai Unió szerződés hatálybalépése után sem” (Forrás: Az európai integráció, tények és adatok, Bp. 2000., 65. old.) E két helyzetértékelésből melyik felfogás állhat hazai gazdaságpolitikusainkhoz közelebb?

Az alábbiakban az EU-tizenötök egészére, valamint – a lehetőségek szerint – az egyes tagállamokra vonatkozó adatokat ismertetjük, s az indokolt egybevetés érdekében a hazai számokat is közöljük, hogy lássuk: mi, mennyi?

Az EU-15 országai az 1. táblázat (5. oldalon) adatai alapján 2000/2001-ben 208 millió tonna gabonát termeltek. A legnagyobb termelők Franciaország (67 millió tonna) és Németország (46 millió tonna), így e két ország biztosítja az EU gabonatermelésének 54 %-át. További három jelentős termelő Anglia (24 millió tonna), Olaszország (19 millió tonna) és Spanyolország (15 mil-

1. ábra

Az EU-15 országainak gabonatermelése és az átlag állatállomány tápanyagellátásához szükséges fehérjetakarmányok importja

lió tonna). A fennmaradó 10 ország együttesen csak az EU-termelés 18 %-át állítja elő gabonából.

Figyelemre tarthat számot, hogy az egyes országokban miként alakult a gabonafélék faj-összetétele:

Búzát legnagyobb arányban Hollandiában (65 %), Belgiumban (62 %) és Franciaországban (58 %) termelnek.

Az árpat kiemelkedően legnagyobb arányban Írországban (61 %) és Finnországban (47 %) termelik és feltűnően kevés árpat produkálnak Portugáliában (3 %) és Olaszországban (6 %).

Kukoricát az EU tagországai közül csak 9 országban termelnek, legnagyobb arányban Portugáliában (62 %) és Olaszországban (51 %).

2. táblázat

A GABONAFÉLÉK MÉRLEGE AZ EU-15-ÖK ORSZÁGAIBAN 2000 JÚLIUSÁBAN

Megnevezés

Betakarított terület, millió ha	36,96
Termelés, millió tonna	208,68
Import, millió tonna	40,85
Export, millió tonna	58,94

Felhasználás

Takarmányozásra, millió tonna	113,07
Táplálkozásra, feldolgozásra, millió tonna	71,54
Összesen	184,61

Az előbb említett három növény biztosítja az EU gabonatermésének 91 %-át.

A zab és a rozs részesedése 3–3 % körül mozog; legnagyobb arányú zabtermelés Finnországban (36 %) történik, de elenyésző mértékben mindegyik országban termesztik. Ciroktermesztés csak három országban, köles pedig egyetlen egy országban (Franciaországban) folyik. Egyéb – nem azonosítható – kevert gabonafélék aránya az EU-15 egészében 2,5 %.

A gabonafélék mérlegadatait a 2. táblázatban (4. oldalon) ismertetjük, s e szerint a mintegy 37 millió ha gabonaterületről hektáronként 5,65 tonna átlagtermés révén érik el a 208 millió tonna összes produkciót. Ebből a mennyiségből, valamint az export-import egyenlegéből összesen 184 millió tonnát használtak fel (átmenő készletként 7 millió tonna marad), s a felhasználásnak 61 %-át fordították takarmányozásra, s 39 % jutott közvetlen táplálkozásra, valamint ipari felhasználásra.

A 2000/2001. évi gabonafelhasználás részleteire vonatkozó adatokhoz nem jutottunk hozzá, így a három évvel korábbi kimutatást tudjuk bemutatni (3. táblázat). Ezek az adatok csak a piacképes takarmányfélékre vonatkoznak, s az 1997/98. évben a takarmányfelhasználás 54,4 %-át tették ki a gabonafélék. Ennek megoszlásában figyelmet érdemel, hogy a búza, az árpa és a kukorica közel azonos arányban jutott feletetésre.

Ezekhez az adatokhoz csatlakozva itt érdemes megjegyezni, hogy hazánkban a gabonafélék aránya meghaladta a 77 %-ot, és ebben 48 %-ot a kukorica tett ki a több mint 4 tonnás hektáronkénti mennyisége következtében. A búza és az árpa aránya 11–13 % körüli volt.

Különösen fontos figyelmet for-

1. táblázat

GABONAFÉLÉK BECSÜLT TERMELÉSE 2000/2001-BEN AZ EU-15 ORSZÁGAIBAN (MILLIÓ TONNA)

Gabonafélék	Nagy-Britannia	Ausztria	Belgium, Luxemburg	Dánia	Finnország	Franciaország	Görögország	Hollandia	Írország	Németország	Olaszország	Portugália	Spanyolország	Svédország	EU-15 összesen
Búza	16,50	1,51	1,65	4,75	0,50	39,12	1,70	1,15	0,75	20,75	7,63	0,40	4,65	2,40	103,46
Árpa	7,00	1,10	0,60	4,25	1,67	10,10	0,40	0,35	1,40	13,20	1,28	0,05	6,90	1,90	50,20
Kukorica	–	1,75	0,26	–	–	15,60	1,50	0,19	–	2,90	10,00	1,00	3,20	–	36,40
Zab	0,52	0,19	0,05	0,20	1,26	0,58	0,07	0,01	0,11	1,52	0,39	0,06	0,40	1,34	6,70
Rozs	0,05	0,25	0,01	0,50	0,07	0,20	0,03	0,03	–	4,49	0,02	0,05	0,11	0,29	6,1
Cirok	–	–	–	–	–	0,34	–	–	–	–	0,23	–	0,03	–	0,60
Köles	–	–	–	–	–	0,02	–	–	–	–	–	–	–	–	0,02
Egyéb, vegyes	0,05	0,10	0,07	0,07	0,03	1,10	0,02	0,04	0,02	3,10	0,06	0,04	0,09	0,41	5,20
Összesen	24,12	4,90	2,64	9,77	3,53	67,06	3,72	1,77	2,28	45,96	19,61	1,60	15,38	6,34	208,68
Mennyiségi megoszlás	11,56	2,35	1,26	4,68	1,60	32,14	1,78	0,85	1,09	22,02	9,40	0,77	7,37	3,04	100,0
Összetétel százalékban															
Búza	68,4	30,8	62,5	48,6	14,2	58,3	45,7	65,0	32,9	45,1	38,9	25,0	30,3	37,9	49,6
Árpa	29,0	22,4	22,7	43,5	47,3	15,1	10,7	19,8	61,4	28,7	6,5	3,1	44,9	30,0	24,1
Kukorica	–	35,7	9,8	–	–	23,3	40,3	10,7	–	6,3	51,0	62,5	20,8	–	17,4
Zab	2,2	3,9	1,9	2,0	35,7	0,9	1,9	0,8	4,8	3,3	2,0	3,7	2,6	21,1	3,2
Rozs	0,2	5,1	0,5	5,1	2,0	0,3	0,8	1,5	–	9,6	0,1	3,1	0,7	4,6	2,9
Cirok	–	–	–	–	–	0,5	–	–	–	–	1,2	–	0,2	–	0,3
Köles	–	–	–	–	–	0,03	–	–	–	–	–	–	–	–	0,03
Egyéb, vegyes	0,2	2,1	2,6	0,8	0,8	1,6	0,6	2,2	0,9	6,0	0,3	2,6	0,6	6,4	2,5
Összes	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: FAS Reports, Press reports, EU

FELHÍVÁS

AZ ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI MINŐSÍTŐ INTÉZET,
A SZIE VEZETŐ- ÉS TOVÁBBKÉPZŐ INTÉZET
ÉS A MAE NÖVÉNYTERMESZTÉSI TÁRSASÁGA
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

2001. DECEMBER 17-ÉN

„BIOLÓGIAI ALAPOK A NÖVÉNYTERMESZTÉSBEN”
KONFERENCIASOROZAT KERETÉBEN

„A MAGYAR AGRÁRIUM LEHETŐSÉGEI
AZ EURÓPAI UNIÓBAN”

CÍMMEL TANÁCSKOZÁST RENDEZ A
MTESZ SZÉKHÁZÁBAN (BUDAPEST V., KOSSUTH LAJOS TÉR 6–8.)

VÁRJUK MINDAZOK JELENTKEZÉSÉT, AKIKET ÉRDEKELNEK
AZ AGRÁRSTRATÉGIAI KÉRDÉSEK, A JOGHARMONIZÁCIÓ,
A BIOLÓGIAI ALAPOK HELYZETE, AZ EU ÉS
A HAZAI AGRÁRTÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK.

RÉSZVÉTELI DÍJ ELLÁTÁSSAL EGYÜTT: 7.000 FT.

A RÉSZLETES PROGRAM
AZ ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI MINŐSÍTŐ INTÉZET
HONLAPJÁN OLVASHATÓ: WWW.OMMI.HU

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:

SMAROGLAY EDIT – OMMI
1024 BUDAPEST, KELETI KÁROLY U.24.
TELEFON: 225-7629 ■ TELEFAX: 212.2673
E-MAIL: SMAROGLAYE@OMMI.HU

DRAHOS GÁBOR – SZIE VTI TOVÁBBKÉPZÉSI OSZTÁLY
1023 BUDAPEST, FRANKEL LEÓ ÚT 114.
TELEFON: 326-0755 ■ TELEFAX: 326-0766
E-MAIL: SMOLCZ@MAIL.VTI.HU

dítani az EU fehérjetakarmány-termelésére és felhasználása adataira. Az EU saját termelése alig haladta meg a 20 millió tonnát, s az állatok fehérjeellátásának biztosítása érdekében 32 millió tonnás importra kényszerült. Ebből eredően az összes takarmányfelhasználásból 25,4 %-kal részesednek a fehérjetakarmányok...

A fehérjetakarmányok közül a szója 23 millió tonnát tesz ki, míg a többi olajosnövény, a hüvelyesek és a zöldsztek egyenként 4–5 millió tonnás mennyiséggel szerepelnek. Viszonylag alacsony az állati eredetű fehérjetakarmányok mennyisége, illetve aránya (összesen csak 1,3 %!).

E takarmánycsoporthoz kapcsolódóan érdemes néhány részlettel foglalkozni, mert növénytermesztési szempontból érthetetlennek tűnik, hogy e 15 ország zömében a hüvelyes-, valamint az olajosnövények termesztésére alkalmas éghajlati-ökológiai viszonyok vannak, mégsem fejlesztik a hatalmas importjuk csökkentése érdekében a fehérjenövények termesztését. A 4. táblázatból ugyan kitűnik, hogy az elmúlt 20 év alatt a repce, a napraforgó és a szója vetésterülete 1,9 millió ha-ról 5,4 millió ha-ra növekedett, de ekkora termelés révén is ebbéli takarmányszükségletüknek (37 millió tonna) csupán kb. 21 %-át (7,7 millió tonna) termelik meg.

A további termelésbővítésnek azonban hatalmas akadálya van. Az EU és az USA között feszülő ellentétek főként az agrárszférára vonatkozóan nagyok. Olyan megállapodás kötése került sor 1992. végén (Blair House-i egyezmény), mely szerint az EU nem termelhet 5.482 ezer ha-nál nagyobb területen olajos növényeket!!! Csak így sikerült konzerválni, hogy az EU továbbra is a világ legnagyobb szójaimportőre maradjon.

Az EU egészére vonatkozó fenti területkorlátozást nemzeti referencia-területekre (területi kvótákra) bontották, mely az 1989–91 évek átlagos vetésterület nagyságán alapul.

E kérdéskörhöz kapcsolódóan idézni kell egy FVM-kiadványban szereplő mondatot: „a Blair House-i megállapodás szerint új tagállamok felvétele esetén az újonnan csatlakozó országok, így Magyarország számára is, a csatlakozást közvetlenül megelőző 3 év átlagos olajnövény területe képezi a támogatható területnagyságot”. Vajon nincs-e abban célzatos törekvés, hogy 1986-91 évek alatt a szója (114 ezer ha), napraforgó (367 ezer ha) és repce (53 ezer ha) vetésterülete napjainkra töre-

dékére esett vissza, s a további csökkenésének elkerülését segítő „takarmányfőhártya-ellátási programot” 1990 után egyik kormányzati ciklusban sem sikerült elfogadtatni?

S hogy e vonatkozásban vétke mulasztásról van szó és a távlatos gondolkodás hiányáról, mi sem mutatja jobban, hogy az OECD 1999. évi előrejelzése alapján – közli Udovecz Gábor egyik közleményében – az Európai Unió olajosmag árának alakulása – a 2. ábrán bemutatottak szerint – „meglódul és gyorsan megközelíti a világ más régióiban kialakuló 25 USD/t körüli árszintet.”

Ez a nemzetközi körök által készített előrejelzés is figyelmen kívül marad? Pedig a nemzetközi agrárpiacon kilátások 1999. évi konferenciáján komoly felszólítás is elhangzott Csáki Csaba előadásában:

„Rendkívül fontos, hogy az egész hazai agrárszektor, beleértve az agrárpolitika alakítását és irányítását, tovább lépjen a ma még sok tekintetben provinciális és elsősorban hazai kereteken belül mozgó szemléleten... nagyon fontos, hogy az agrárszektor minden szegmensében ne csak korábbi önmagunkhoz, hanem környezetünkhöz – Európához és a világhoz – mérjük magunkat. Nem elég csak tudni, hogy mi zajlik a körülöttünk lévő világban, elemezni is kell e folyamatokat ahhoz, hogy nemzeti stratégiáink a szélesebb regionális és globális küzdőtéren is eredményre vezessenek.”

Vetésszerkezetünk alakításához e gondolatok miért nem adtak eddig elég nyomóerőt?

De a hüvelyes növények termesztése sincs az EU-ban rózsás helyzetben, mert azokat „kisebb jelentőségűeknek” tartják: 1,2 millió ha-ról 4,8 millió tonna borsót és lóbabot takarítanak be, s e mennyiséghez 0,8 millió tonnát importálnak. Egyéb hüvelyesek (lencse, csicseriborsó, bükkönyfajok) termesztését pedig az EU-ban maximálisan 400 ezer ha területig támogatják, s „a területi korlát túllépése esetén a támogatás összegét arányosan csökkentik”.

3. táblázat

AZ EU-15 TAKARMÁNYFELHASZNÁLÁSÁNAK ÖSSZETÉTELE

Az EURÓPAI UNIÓ takarmánytermelése, kereskedelmi forgalma és takarmányfelhasználása az 1997–98 évben (csak a piacképes termékek)

MAGYARORSZÁG
takarmányfelhasználása (piacképes termékek) 1997-1999 évek átlagában

Takarmány	EU-országok termelése	Import	Export	Takarmányfelhasználás	Felhasználás össze-tétele	(millió tona)	(%)	(millió t)	(%)
Gabonaféle összesen	105,4	2,6	-	108,0	54,4	6,86	77,3		
Búza	35,3	-	-	35,3	17,8	1,18	13,3		
Árpa	30,5	-	-	30,5	15,3	0,96	10,8		
Kukorica	28,8	0,7	-	29,5	14,9	4,33	48,8		
Egyéb	10,8	1,9	-	12,7	6,4	0,39	4,4		
Fehérjetakarmány összesen	20,2	32,0	1,8	50,4	25,4	1,62	18,2		
Ebből: Szója	1,3	22,6	0,7	23,2	11,7	0,70	7,9		
Repce	4,3	0,9	0,1	5,1	2,6	0,18	2,0		
Napraforgó	2,1	2,5	-	4,6	2,3	0,67	7,5		
Egyéb olajnövény	-	4,4	0,1	4,3	2,2	-	-		
Hüvelyesek	4,8	0,8	-	5,6	2,8	0,02	0,2		
Zöldliszt	4,4	0,1	0,2	4,3	2,2	..	-		
Hal- és húsliszt	2,6	0,7	0,7	2,6	1,3	0,05	0,6		
tejpor	0,6	-	-	0,6	0,3	..	-		
Egyéb takarmányféle összesen	22,0	18,2	-	40,2	20,2	0,40	4,5		
Ebből: Korpa	11,5	-	-	11,5	5,8	0,36	4,1		
Kukoricaglutén	1,6	5,4	-	7,0	3,5	-	-		
Száritott répapép	5,4	0,8	-	6,2	3,1	-	-		
Manióka	-	3,3	-	3,3	1,7	-	-		
Takarmányélesztő	2,0	0,6	-	2,6	1,3	..	-		
Citruspellet	-	2,1	-	2,1	1,1	-	-		
Kukoricacsíra	0,2	0,7	-	0,9	0,4	..	-		
Melasz	0,3	4,0	-	4,3	2,2	..	-		
Növényi és állati zsír	0,6	0,4	-	1,0	0,5	..	-		
egyéb	0,4	0,9	-	1,3	0,6	0,04	0,4		
Mindösszesen	147,6	52,8	1,8	198,6	100,0	8,99	100,0		

4. táblázat

HÜVELYES NÖVÉNYEK VETÉSTERÜLETE AZ EU-15 ORSZÁGAIBAN

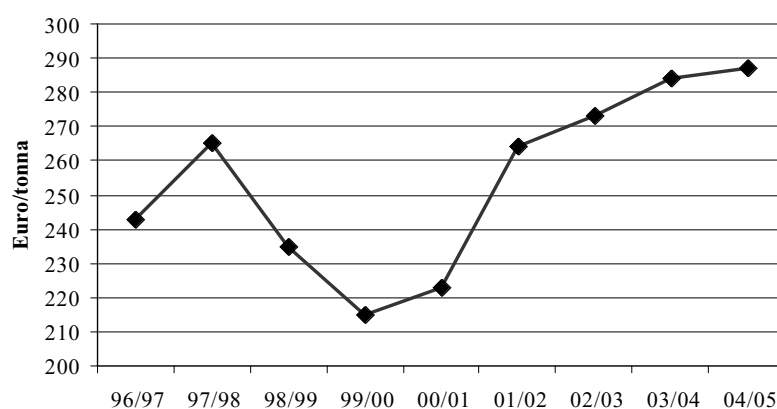
Ország	Szójabab		Napraforgó Vetésterület, ezer ha		Repce	
	1979/81.	1999.	1979/81.	1999.	1979/81.	1999.
Nagy-Britannia	–	–	–	..	97	414
Ausztria	..	13	1	19	3	65
Belgium/Luxemburg	–	–	–	–	..	7
Dánia	–	–	–	–	98	106
Finnország	–	–	–	–	48	62
Franciaország	11	86	117	891	366	875
Görögország	–	..	3	24	–	–
Hollandia	–	–	–	–	9	1
Írország	–	–	–	–	1	4
Németország	..	..	..	44	261	854
Olaszország	..	223	33	248	..	65
Portugália	–	–	23	101	..	65
Spanyolország	7	5	677	1118	19	100
Svédország	–	–	–	–	165	66
EU-15 összesen	19	328	855	2466	1048	2684
Magyarország	25	32	185	521	53	180

Figyelmet érdemel a 3. sz. táblázatnak az „egyéb takarmányfélékre” vonatkozó adatsora is. E szerint a feletetésre kerülő 40 millió tonnának 55 %-át maguk termelik, de 45 %-át kénytelenek importálni. A felsorolt félések mindegyikének importjára szorulnak, kivéve a gabonakorpát.

Mindent egybevetve az EU-15 saját növénytermesztése révén nem képes állatállományának takarmány- (tápanyag-) igényét kielégíteni, s ezért évente mintegy 50 millió tonna takarmányt – a felhasznált takarmánymennyiség 25 %-át – kénytelen az unión kívüli országokból beszerezni. Ez az arány a légszáraz takarmánymennyiségekre vonatkozik, mert ha a belső hiányokat fehérjében fejezzük ki, a hiány közelít az 50 %-hoz.

Nem hagyható említés nélkül, hogy az EU és hazánk között – takarmányozási szempontból – kedvezőtlen eltérést jelent, hogy a hazai takarmány-felhasználásunkban mintegy 30 %-kal kevesebb fehérjetakarmányt és közel 80 %-kal kisebb arányban etetünk az egyéb takarmányféle-csoportba soroltakat.

Takarmánytermelési helyzetünkön csak a csatlakozásig van lehetőségünk változtatni, azt követően a körlátok igen szűkre szorítják mozgásterünket.

2. ábra

Az Európai Unió olajosmag árának alakulása az OECD 1999-es előrejelzése alapján

Kralovánszky U. Pál
c. egyetemi tanár

„Tolle, lege et fac!!!”
Vedd, olvasd és cselekedd!!!

MEGRENDELŐ LAP

MEGRENDELJÜK ÖNÖKNÉL 2002. ÉVRE A MAG C. SZAKLAPOT. ELŐFIZETÉSI DÍJ: 2688 FT/ÉV

Név: Cím:

PÉLDÁNYSZÁM: DÁTUM: CÉGSZERŰ ALÁÍRÁS:

VETMA MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KHT.

1077 BUDAPEST, ROTTENBILLER U. 33. MOBIL: 06 30 221-7990

Korszerű termesztési technológiák a kukoricatermesztésben (II.)

A KUKORICAHIBRIDEK ÁLLOMÁNY- SÚRÍTHETŐSÉGE ÉS A PRODUKTIVITÁS KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉS

Ahhoz, hogy a genetikai potenciál érvényre jusson, az egyik legfontosabb termésmeghatározó agrotechnikai elemet, a tőszámot az ökológiai adottságoknak és a termesztési körülményeknek megfelelően kell alkalmazni.

A területegységre vetített tőszám meghatározza a termesztés eredményességét és termesztés biztonságát. Az optimális tőszám nem csak a hibrid genetikai adottságától, az ökológiai viszonyoktól, az évjárat hatásától, a víz és a tápanyagellátás mértékétől, hanem a termesztés intenzitásától is nagymértékben függ.

A hektáronkénti 10 ezres tőszámváltozás a termést 1,5–2,0 tonnával képes növelni vagy az optimum lett csökkenteni.

Figyelembe véve az aszályos évjáratok gyakoriságának növekedését és a kisebb mértékű tápanyag-visszapótlást, a FAO 200–300-as hibrideknek a 68–72 ezer tő/ha, FAO 400–500-as hibrideknek a 60–65 ezer tő/ha a megfelelő (termő tő).

A növekvő tőszám hatására csökken az egy növényre jutó tenyészterület, melynek következtében az egy növény által hasznosítható tápanyag, víz, valamint fény mennyisége csökken.

Öntözéses körülmények között, a tőszámnak pl. nem a tápanyag és a vízkészlet, hanem – az adott hőmennyiség mellett – a fényellátás szab határt. A tőszámsűrítés hatására bekövetkező egyedi produkció-csökkenés a következőkből tevődik össze:

- nő a meddő tövek száma
- megnő a proterandria, így a megtermékenyítés hiányos lesz.
- csökken a cső szemmel való berakottsága, nő az „üres” csövek aránya
- csökken a csőhossz és a csőtömeg az elmaradott csőképződés következtében
- visszaszorul a szemszám és a szemtömeg
- csökken az ezerszemtömeg
- csökken az egy sorban lévő szemek száma, és a szemsorok száma.

A tőszám növekedésével tehát az egyedi produkció

csökken, ami az össztermésben egy optimumgörbét eredményez; ami azt jelenti, hogy a termés mennyisége egy ideig nő a tőszám növekedésével, a tőszámoptimumot elérve azonban, termés-csökkenés figyelhető meg.

Ezen kívül a sűrítés hatására egyéb kedvezőtlen tényezők is tapasztalhatók:

- nő a fusariumos szártőkorhadás és az egyéb betegségekkel szembeni fogékonyság, ami a mikroklimában bekövetkező változásokkal hozható kapcsolatba
- romlanak a beltartalmi értékek (fehérje- és olajtartalom)
- csökken a szárszilárdság a szártőkorhadásnak, valamint a magasabb, vékonyabb szárnak köszönhetően
- nő az állomány aszályérzékenysége
- megnő az árnyékoló hatás
- nagyobb tőszámon 2–4%-kal nagyobb a betakarításkori szemnedvesség %.

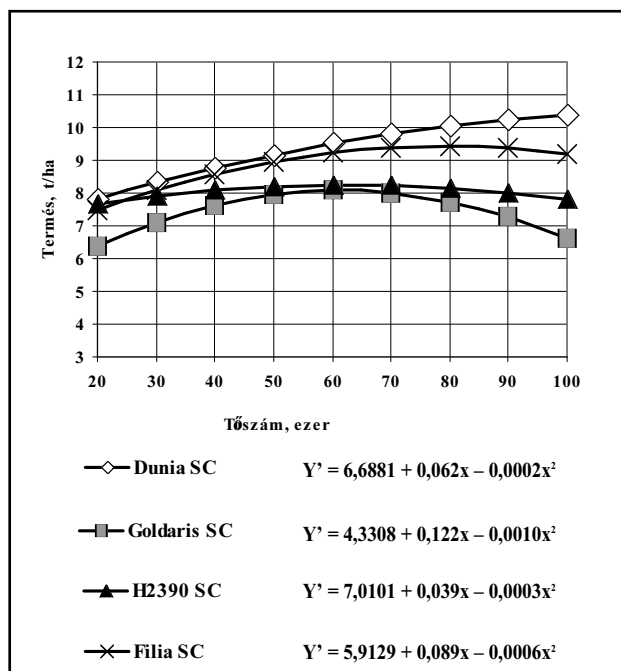
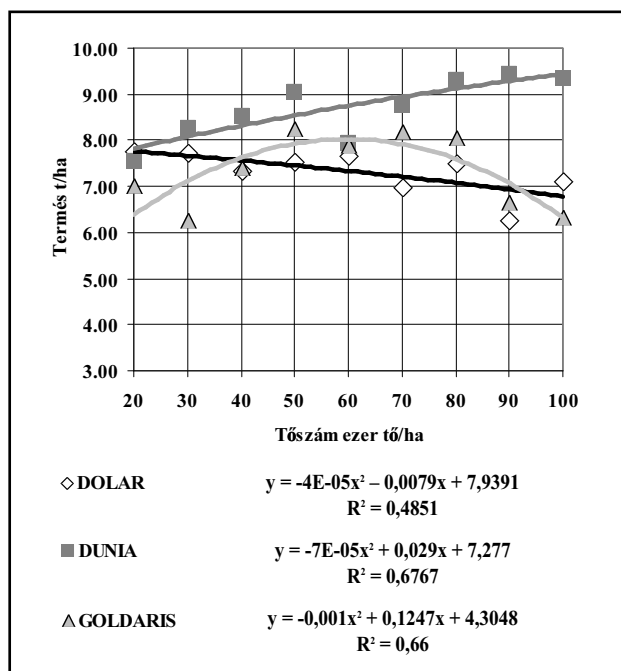
Korábban a nemesítők az egyedi, ma inkább az összes produkció növelését találják fontosnak, ugyanis régebben a kevésbé sűríthető, de többcsövsűsége hajlamos hibrideket helyezték előnybe, ma pedig az egycsövsű, de jól sűríthető hibrideket.

Napjainkban különös jelentősége van a nagy tőszámot nem igénylő, de nagyon jó egyedi produkcióra képes (többcsövsűsége hajlamos) hibrideknek is pl. (Danella, Reseda, DK 471, Colomba stb.), amelyek aszályos évben viszonylag kisebb tőszámon is nagyon jó terméseredmény elérésére képesek.

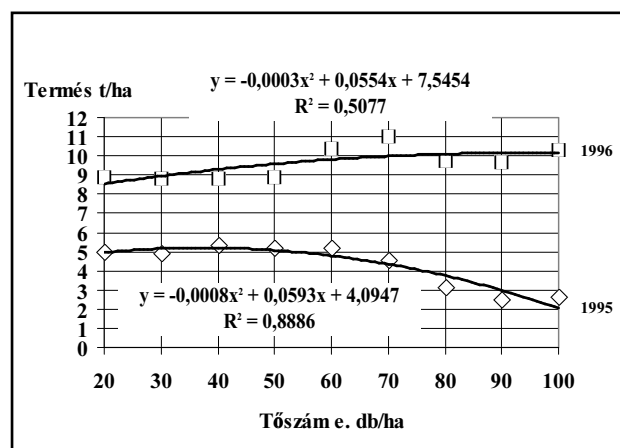
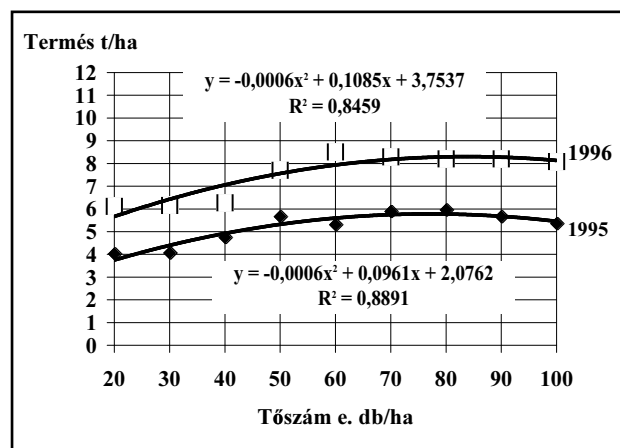
A termesztőt az a tőszám érdekli, amelyhez maximális termés tartozik. A különböző kukoricahibridek tőszámsűrítetősége között rendkívül nagy különbségek vannak. Vannak a jól sűríthető, a nagyobb tőszámra érzékenyen reagáló, illetve tág és szűk tőszámoptimum-intervallumú hibridek.

A Dunia jól sűríthető, széles a tőszámoptimum-intervalluma; a Goldaris hibridnek szűk a tőszámoptimum-intervalluma; a Dolar a tőszámsűrítésre érzékeny, főleg monokultúras termesztésnél **(10. ábra)**.

Ugyan ez látható a 1998-ban is. A Dunia tőszámsűrítéssel szembeni rugalmassága. A Filia számára optimális 65-68 ezres tőszám és a Goldaris tőszámsűrítéssel szembeni érzékenysége **(11. ábra)**.

A rövidebb tenyészedejű hibridek jobban elviselik a viszonylag nagyobb tőszámot és az évjáráthatás változást, mint a hosszabb tenyészedejű hibridek. Természetesen kedvezőbb évjáratokban a hibridek a magas terméseredményeket a viszonylag nagyobb tőszámokon érik el. Ez annak a következménye, hogy a

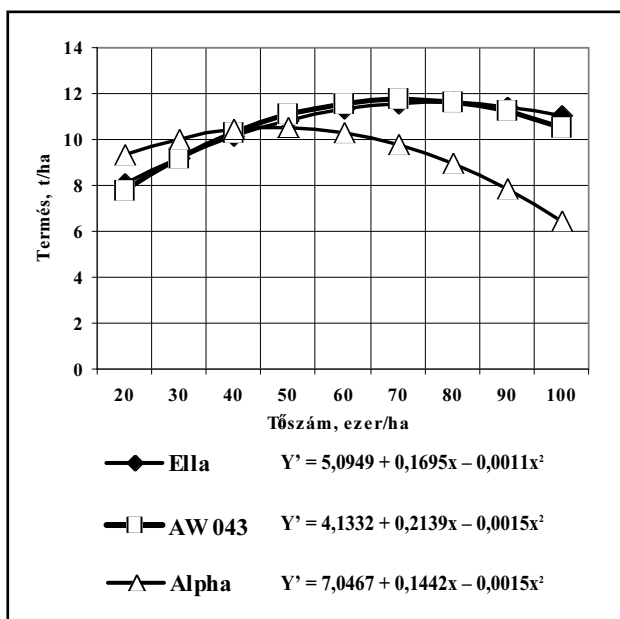

tőszámnövelés hatására bekövetkező egyedi produkciósökkenés kedvező években kisebb mértékű. (12, 13. ábra)

A tenyészedejű elején lehullott csapadék nagysága, eloszlása meghatározza a virágzás idejére kialakuló maximális levélterület nagyságát. Ez azonban még csak megalapozza a maximális termés kialakulásának lehetőségét, de végül a szemtelítődés időszakában esett csapadék mennyisége dönti el, hogy csak közepes, vagy éppen rekordtermés alakul ki.

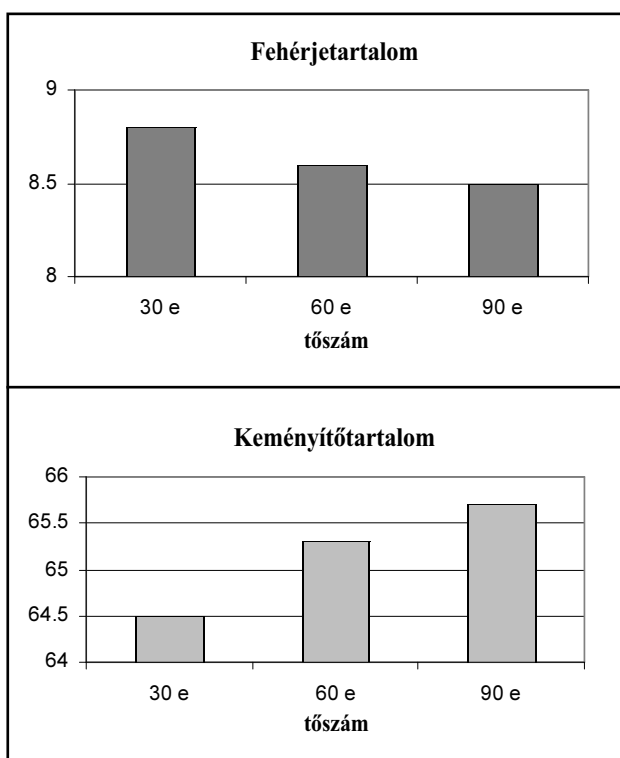
A maximális levélterület a legtöbb évben július 15-e körül, a hímvirágzás idején alakul ki. A LAI értéke állományszinten jelzi a kukoricánövény fotoszintetikusán aktív levélterületének nagyságát.

A tőszámnövelés hatására a LAI lineáris növekedést mutatott, azonban a termés és a levélterület közötti összefüggés csak LAI 5–5,5 m²/m² értékig szoros, mert túlsűrítés hatására bekövetkező árnyékolás, meddőség, illetve a tápanyagért, vízárt folytatott ver-

14. ábra

A tőszám és a kukorica hibridek termése közötti összefüggés
Hajdúböszörmény (1999.)

15. ábra

A tőszám hatása a kukorica beltartalmára
(Sárvári M. – Szabó P. 1996.)

Helga SC, Colomba SC és a Florencia SC hibridek átlagában

sengés miatt az ettől nagyobb LAI értékek nem járnak a termés növekedésével.

Az optimálisnál nagyobb tőszám nagymértékben

Hibrid	FAO szám	Termés	Tőszám-optimum intervallum	Intervallum szélesség
Helga	290	8–11	70–80	10
Monessa	270	8–10	70–75	5
Virginia	280	9–12	70–85	15
Benicia	330	8–10	70–75	5
MV 272 Sc	280	7–9	70–80	15
Stira	390	8–11	70–75	5
Evelina	380	9–12	65–70	5
Reseda	350	9–13	70–85	15
Furio	390	8–11	65–70	5
Ella	360	9–11	70–75	5
PR37M34	360	8–10	55–60	5
Goldaris	380	7–11	55–60	5
Alpha	380	8–12	70–90	20
Colomba	480	9–12	65–70	5
DK 471	410	9–13	65–75	15
Dunia	450	9–12	70–75	5
Horus	450	8–10	60–65	5
MV Maraton	450	9–12	65–75	10
DK 493	480	9–12	65–70	5
Filia	500	9–13	65–68	5
Florencia	530	9–12	65–70	5

16. ábra

A kukorica hibridek tőszámoptimum intervalluma

növeli a termesztés kockázatát. Száraz évjáratban tőszám-növelés hatására a meddő tövek részaránya a 14%-ot is meghaladta, míg kedvező évjáratokban – optimális tőszámnál – 1–2% alatt maradt.

A tőszám és a beltartalmi értékek között is jelentős összefüggés van. (15. ábra) Tőszám-növelés hatására csökken a szem nyersfehérje-tartalma és olajtartalma, míg a keménýtőrtalom nő.

A hibrideknek az optimális tőszám mellett a tőszámoptimum intervallumát is meg kell határozni. (16. ábra) Vannak jól sűrítendő hibridek, pl. Helga, Virginia, Dunia, és vannak a nagyobb tőszámra érzékenyen reagáló hibridek, mint az Alpha, Goldaris, Dolar, Horus hibridek. Széles a tőszámoptimum intervalluma a Virginia, Reseda, Dunia és DK 471-es hibrideknek.

Dr. Sárvári Mihály egyetemi docens

Futó Zoltán Ph.D. hallgató

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum MTK

Növénytermesztési és Tájökológiai Tanszék

Martonvásári hibridkukorica ajánlat 2002/2.

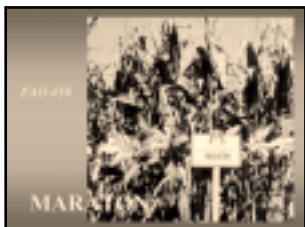

8. ábra

pességű, szilárd szárú háromvonalas kukorica (8. ábra).

A **Maraton** egy olyan kétvonalas hibridkukorica, amely **ötvözi magában az intenzív és extenzív típusú hibridek kedvező tulajdonságait**. Gyengébb termőhelyi adottságok mellett többet képes teremni, mint a speciális, ilyen feltételek közé ajánlott hibridek, kedvező körülmények között pedig versenyképes bármely intenzív típusú hibriddel. Másként fogalmazva azt is mondhatjuk, hogy a Maraton egy alapvetően intenzív típusú hibrid, melybe sikerült beépíteni a szárazságtűrést és az agresszív tápanyagfeltárási képességet.

Minden tulajdonságában kiváló, megfelel azoknak az elvárásoknak, amiket egy korszerű hibridtől termőképességben, alkalmazkodóképességben, vízleadásban, szárszilárdságban, betegséggellenállóságban megkövetelhetünk. Megjelenésében pedig a **Maraton egy szép, látványos, zöldszáron érő kukorica**,

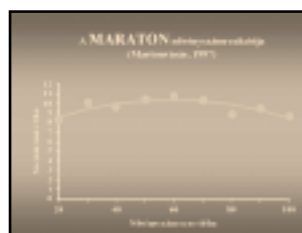
9. ábra

mutatja minőségét (9. ábra).

Az OMMI 3 éves kísérleteinek átlagában közel **10%-kal termett többet, mint a standardok**, s minden új, vele együtt minősített **hibridnél nagyobb termést adott**. Minősítése óta is kiváló teljesítmény jellemzi a Maratont. Már új standardok vannak a FAO 400-as éréscsoportban (Dunia, DK 493), amelyekkel 5 kísérleti évben (1994-1998) tehetünk összehasonlítást, s ennek a végeredménye: **1. Maraton, 2. Dunia st., 3. DK 493 st.** Ez a sorrend pedig úgy alakult ki, hogy a Maraton minden évben és minden helyen kiegyensúlyozott jó teljesítményt nyújtott. A Maraton az OMMI kísérletekben több évben, több helyen kiemelkedő termést adott, pl.: **Iregszemcse ('95) 13,54 t/ha, Iregszemcse ('96) 13,57 t/ha, Iregszemcse ('98) 14,11 t/ha, Debrecen ('97) 14,76 t/ha, Debrecen ('98) 14,89**

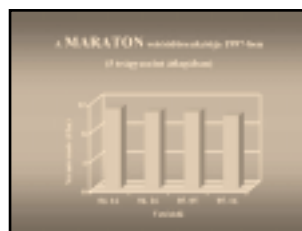
t/ha, Gyulatanya ('97) 13,86 t/ha, Gyulatanya ('98) 14,78 t/ha, Kaposvár ('96) 13,46 t/ha. Saját, öntözéses kísérleteinkben nem ritka a 15–16 t/ha termésátlag sem. Kiemelkedően jó alkalmazkodóképességének alapja a szárazságtűrés, széles tőszámoptimum és a tápanyagfeltárási képesség.

A folyamatos tőszámsűrítési kísérletben a Maraton termése szinte **érzéketlennek mutatkozott a tőszámra** (10. ábra). A termése csak a legalacsonyabb (20 ezer növ./ha) és a legmagasabb tőszámban (100 ezer növ./ha) nem érte el a 10 t/ha-t. Ilyen szintű **tolerancia a magas tőszám tartományban** a Maratonnál korábbi érésű, kisebb „testű” hibridekre jellemző. Alacsony tőszám tartományban a Maraton nagy termése kiemelkedő egyedi produktójának, hatalmas tárolókapacitásának – csömméretének köszönhető.

10. ábra

A vetésideő késésére a hibridek jelentős terméseszkénnyel reagálnak. A megkésett vetésekre különösen a későbbi hibridek érzékenyek. A Maraton ez alól is kivétel. Noha a kísérleteinkben a Maraton is a korai vetésben (április 16.) adja a maximális termést, a későbbi vetésekben mutatott terméseszkénnyése kisebb, mint azt a hibridek átlagában várnánk (11. ábra). Még a legkésőbbi vetésben is 10 t/ha termést ért el. A későbbi vetésideő ellenére sem jelentős terméseszkénnyés oka **a Maraton igen jó hő- és szárazságtűrése.**

11. ábra

A Maraton a gazdaságos kukoricatermeléshez további jó tulajdonságokkal járul hozzá: **vízleadása gyors**, betakarításkori szemnedvessége megfelel FAO számának (450). A kiemelten gyors vízleadással reklámozott, a FAO 400-as tenyésztési-csoport elején érő hibridek és a standardok szemnedvessége betakarításkor nem alacsonyabb, mint a Maratoné. A Maraton szárszilárdsága is kiváló, **az álló növények aránya** betakarításkor – öt év átlagában – **több, mint 98%.**

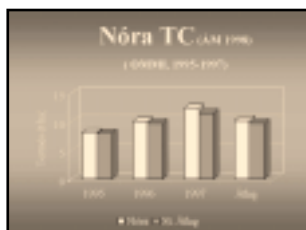
A Maraton értékeit már nemcsak Magyarországon,

hanem több más országban is állami minősítéssel honorálták.

Az **Mv 444** (FAO 450) a Maratonhoz hasonlítható kétvonalas hibrid. Az Mv 444 azonban igényli a kedvezőbb termesztési feltételeket. Intenzív körülmények között az Mv 444 standardokhoz viszonyított termésmébblete nagyobb, miközben betakarításkori szemnedvessége alacsonyabb. Kedvező körülmények között, késői betakarításnál a szemnedvessége még a FAO 300-as standardoknál is alacsonyabb lehet (3. táblázat).

A **Gazda** (FAO 450) a háromvonalas programunkban született értékes hibridek tipikus példája. A versenytársakkal szembeni előnye elsősorban az átlagos és annál alacsonyabb termésszinten mutatkozik meg, de képes 13–14 tonnás termésekre is. Nagyon jó az alkalmazkodóképessége, ennek köszönhetően üzemi körülmények között jobb teljesítményt mutat, mint a kisparcellás kísérletekben.

A **Márta** (FAO 460) egy új háromvonalas kombináció. A növény habitusa az Mv 444-hez hasonló. A **Márta** is zöldszáron érlik, levelei hosszú ideig megőrzik életképességüket. Ez az egyik legtermőképesebb háromvonalas kombináció a FAO 400-as csoportban.

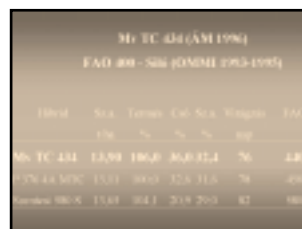
12. ábra

mely körülmények között képes produkálni (12. ábra).

Silókukorica hibridjeinkre általában jellemző a jó termőképesség, magas csőrészarány az össz. szárazanyagon belül és a jó beltartalom, emészthetőség. Az alábbiakban egy olyan silókukorica szortimentet szeretnénk bemutatni, amely átlagos hazai körülmények között mintegy 2–3 hét betakarítási szezonhoz biztosít zöld futószalagot abban az időszakban, amikor már a gabona betakarításával kapcsolatos munkák befejeződtek, de az őszi munkák még nem kezdődtek el.

Az **Mv NK 333** (FAO 390) az a hibrid, amely „végfelhasználóknak”, az állatoknak is megnyerte a tetszését. Amikor az állatoknak több hibrid közül választási

lehetőségük volt, a legtöbbször az **Mv NK 333**-at választották. Az **Mv 434** (FAO 440) egy olyan kettős hasznosításra alkalmas silókukorica hibrid a FAO 400-as kategóriában, mely jó termőképessége mellett a legnagyobb csőaránnyal rendelkezik az össz. szárazanyagon belül (4. táblázat). Ha a jó termésnek köszönhetően

4. táblázat

13. ábra

lignintartalom alacsonyabb. Ezen túl nagyon kedvező a levél-szár aránya is.

A **Káma** minősítése 2002 tavaszán várható. Ezzel a hibriddel egy új minőségi kategóriát szeretnénk nyitni a silótermesztésben. A Kámába beépítettünk egy, a kukorica-fajban természetes módon is megtalálható „LFY” gént. Ez a gén átalakítja a növény architektúráját: megnöveli a fotoszintézis szempontjából fontos csőfeletti leveleket. Ennek eredménye a nagyobb termés. Az „LFY” génnel összefüggően nemcsak a silótermés nő meg, hanem a silóminőség is javul.

A legkésőbbi érésű silókukorica hibridünk a **Maxima** (FAO 580). Nevét onnan kapta, hogy hosszú éveken ke-

14. ábra

kormány igényének maradéktalan kielégítésére (14. ábra).

Dr. Marton L. Csaba, Dr. Szundy Tamás,

Dr. Berzsényi Zoltán, Dr. Hadi Géza, Dr. Pintér János
MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete, Martonvásár

Bort, búzát ...

Lehet-e, szabad-e így jóval a szüret után, már az új bor kiforrásának idejében a búzáról beszélni? Lehet-e, szabad-e a búzáról patetikusan beszélni?

Irodalmár barátom hívta föl a figyelmemet nemrégiben arra, hogy a Himnusz „Értünk Kunság mezején...” kezdetű versszaka ma is időszerű és életbevágó közgazdasági tartalommal bír.

A búzával kapcsolatos gondjainkat időnként megfogalmazzuk, illetve inkább újra fogalmazzuk. Vagy szigorú tárgyilagossággal vagy – esetenként – pátosszal, ritkán hamis pátosszal. Akárhogyan is, de addig mindig eljutunk, hogy nincs más lehetőségünk, mint búzát termelni. Ezt azonban inkább kényszerként valószínűsítjük meg, mint a szó másik értelmében; lehetőségként.

Miért ez az örökös körbejárás? Nézzük előbb a növényt. Termesztett búzáunk Linnétől az aestivum (közönséges) nevet kapta. Ez a név talán a növény azon természetét fedi, hogy minden nehéz körülményt elviselve is meg tudjuk termeszteni. A másik, a magyar neve magával az étellel teszi hasonlónak. Ez nem csak azért találó, mert mindennapi kenyereink alapja, hanem azért is, mert az élethez hasonlóan bonyolult a növény. Alig találunk a szántóföldi növények között olyat, amelynek a minőségét olyan sok és egymástól függetlenül változó mutatóval jellemezzük, mint a búzáét. Aktuálisan az év egyik meglepetése az volt, hogy milyen sok búzáunk termett, a másik meglepetés a siker mennyisége vagy minősége miatt érte váratlanul a termelőt, felvásárlót.

Meglepő az volt, hogy abszolút értékben is nagyon alacsony sikértartalmakat mértünk, olyan helyeken is, ahol az agrotechnikával, N-P-K szinten a trágyázással és a terméseredménnyel elégedettek lehetünk. A jelenség valójában nem új, vagy a siker mennyiséggel vagy a minőségével van gondunk változóan más-más térségben. Egyáltalán a búza esetében mintha nem vennénk tudomást az évjáratí hatásról – ami azért nálunk nem is olyan szélsőségesen nagy. S itt megint a Himnusz sorai; Tokaj szőlő vesszei kínálkoznak párhuzamba állításul.

Azt mindenki tudomásul veszi, hogy a bor évenként különböző minőséget ad, pedig az azt termő növényegyed, a szőlőtőke ugyanaz – miért ne lenne különböző a búza minősége is? (A különbségek hazánkban azért egyik esetben sem olyan nagyok.)

Lehet, hogy a búza minőségével is jelzi az ökológiai változások? Az időjárási anomáliák gyakoriságából a két egymást követő tiszai árvízből minden bizonnyal igazolható, hogy a változások jelentősek és azokban igen csak benne vagyunk. Búzanövényünkötől tehát kapunk jelzéseket.

Ezeket a jelzéseket érzékelik és nemzetközi összehasonlításban is versenyképes eredményt adó új, a változásokhoz alkalmazkodni tudó fajtákat állítanak elő a hazai búzanemesítők.

A fajtaelismerés rendszere (évenként tucatnyi új fajta) és a fajtaajánlati rendszerek összhangja nem alakult ki. E téren is van tenni valóink. Ami a kérdéskör másik felére az emberi, a társadalmi oldalra vonatkozik az utóbbi évek kézzelfogható eredménye a Martonvásár – Nádudvar – Szeged (2001) kiadásban megjelent: „A jó minőségű, keményszemű búza nemesítése és termesztése” című szakkönyv. Az ún. Pannon búza program célkitűzése elvezethetne a jobb lehetőségek felé...

A búza útja a fogyasztónál ér véget (liszt, pékárú, esetleg takarmány, és most ide sorolhatóan a szemes exportra kerülő hányad is). A gabonavertikum szereplői közül a malomipar, a sütőipar és a gabonakereskedelem képviselői nagyon ritkán nyilatkoznak, akkor is – többnyire – a kritika hangján. *A búzáunk (a borunk) évről-évre olyan, amilyen. Ha jobbra kell és lehet tenni, akkor azt csak közösen tehetjük!* Évről-évre meg kell élnie minden szereplőnek és ez – meggyőződésem – a mainál jobban tervezhető, ugyanakkor föltételezi a rendszer az önmérsékelő magatartást, ami a hosszabb távú kiszámíthatóságával hozza meg a hasznát. (Mindenki jól kell, hogy járjon.)

Az eddigi jó szándékú kezdeményezések nem bizonyultak elégségesnek működőképes rendszer felállításához. A szakmai-politikai döntések nem helyettesíthetők és nem oldhatók meg csak termesztéstechnológiával, vagy csak marketinggel.

Visszatérve a növény felőli oldalra: a lehetőségek részben a fajtaiban rejlenek. Az új fajta tulajdonságai mindig érdekli a termelőt. A fajtaelismerés jelenlegi rendszerében az új fajtákról általában tízenként minta beltartalmi vizsgálatával rendelkezünk. Korábban tízenyolc mérést végeztünk, amely nagyobb biztonságosabb adott egy-egy fajta valamilyen minőségi osztályba sorolásához. Hiányzik a próbacipő-térfogat mérése, és szükség lenne a szemkeménység vizsgálattal is kiegészíteni az eddigieket.

Ezévben, 2001-ben 17 új búzafajta kapott állami elismerést. Közülük 13 fajta hároméves, 4 fajta két éves beltartalmi eredményét adjuk közre fajtasoros értékelés nélkül. Néhány fajtát azért megnevezünk, ahol tendenciózusnak látszik valamelyik mutatószám.

Az eredmények 1999-ben és 2000-ben négy-négy, 2001-ben három kísérleti hely átlagából származnak.

Az abszolút értékek mellett a három éves adatsorral bíró standard fajták értékeinek összevetésével közelebb jutunk az új fajták tulajdonságainak megítéléséhez.

A fajták számát tekintve (114) tovább nőtt a korai érésűek száma (12-vel), így most már összesen 56 fajtából választhat a termelő. Véletlen a korai éréscsoport erősödő túlsúlya?

Jellemző a malmi vagy a javítót közelítő minőség minden vizsgált tulajdonságban. A GK Tiszatáj és az Alföld 90 minőségi standardok minden tulajdonságban megfelelnek a kategória értékeknek. Az Mv Verbunkos és a GK Attila méltán jogosult a javító búza címre, bár a GK Attila 2001. évi esésszám értéke alacsonyabb. Előbbi 40 % körüli sikértartalommal is csak 4,4 %-kal termett kevesebbet az egyébként sem alacsony standard átlagnál. Utóbbi az éréscsoport standard átlag szintjén termett. A többi új fajta termőképessége is jobb az átlagosnál.

Az eredményeket szigorú szemmel nézve is csak az Mv Matarador, a GK Öthalom és az Mv Pálma standardok egy-egy évjáratának a sikermennyisége kritizálható. A Fatima 2 esésszáma a fajtára jellemző értékeket mutat, de 2001-ben túl alacsony volt.

Figyelmet érdemel még a GK Jutka és a GK Margit ez évi alacsonyabb esésszáma.

Még a következő évek titka, hogy az új évezred eleje csak sok új fajtát hozott vagy jó fajtákat is?

Kovács Sándor
OMMI

**A LEGÚJABB ÁLLAMILAG ELISMERT ŐSZI BÚZA FAJTÁK ÉS NÉHÁNY STANDARD FAJTA FONTOSABB MINŐSÉGI MUTATÓJA 1999–2001.
(KIVONAT)**

F a j t a	Érés- csop. 1999	Sikermennyiség %				Farinográfus minőségi értékszám				Farinográfus minőségi értékcsoport				Hagberg-féle esésszám sec.			
		2000	2001	átlag	1999	2000	2001	átlag	1999	2000	2001	átlag	1999	2000	2001	átlag	1999
Mv Verbunkos (218-98)	II.	37,9	38,5	41,5	39,3	81,9	70,3	80,4	77,5	A-2	A-2	A-2	A-2	387	411	350	382
st. Mv Magdaléna	III.	36,7	41,1	39,7	39,2	56,5	72,9	75,4	68,3	B-1	A-2	A-2	B-1	312	405	300	339
GK Attila	I.	34,6	38,1	37,2	36,7	78,6	72,8	76,9	76,1	A-2	A-2	A-2	A-2	346	304	249	299
st. GK Tiszatáj	I.	35,7	35,4	37,9	36,4	84,9	93,1	82,8	87,0	A-2	A-1	A-2	A-1	331	364	302	332
st. Alföld 90	I.	34,9	34,8	35,0	35,0	78,3	90,8	78,2	82,5	A-2	A-1	A-2	A-2	332	382	301	338
GK Csongrád	I.	35,2	33,2	33,9	34,1	65,2	72,0	65,0	67,4	B-1	A-2	B-1	B-1	320	311	282	304
GK Margit	I.	32,6	35,4	33,9	34,0	66,4	61,8	62,8	63,7	B-1	B-1	B-1	B-1	277	253	226	252
GK Tündér	I.	33,4	33,8	32,8	33,4	62,7	64,3	60,8	62,6	B-1	B-1	B-1	B-1	336	285	246	289
GK Héja	I.	35,0	34,9	35,3	33,1	67,8	68,4	58,6	65,0	B-1	B-1	B-1	B-1	354	312	264	310
st. Mv Emma	II.	30,5	31,7	37,2	33,1	83,8	95,7	73,8	84,4	A-2	A-1	A-2	A-2	349	389	290	342
Atrium (P 7318)	I.	30,8	31,9	35,7	32,8	81,8	81,5	82,0	81,8	A-2	A-2	A-2	A-2	414	398	376	396
Mv Marsall (29-98)	I.	34,6	32,5	31,0	32,7	66,8	59,6	65,9	64,1	B-1	B-1	B-1	B-1	388	415	356	386
GK Jutka	I.	32,0	33,5	32,1	32,6	63,5	66,1	68,1	65,9	B-1	B-1	B-1	B-1	298	274	225	265
st. GK Zugoly	II.	31,7	31,6	32,4	31,9	62,0	72,1	71,6	68,5	B-1	A-2	A-2	B-1	258	243	258	253
Mv Panna (25-98)	I.	31,4	31,6	32,3	31,8	73,5	75,8	72,6	74,0	A-2	A-2	A-2	A-2	234	324	256	271
Mv Amanda (213-98)	I.	32,5	31,4	31,0	31,7	77,9	73,7	67,8	73,2	A-2	A-2	B-1	A-2	339	386	285	336
Mv Mambó (28-98)	I.	31,1	31,0	32,3	31,5	70,9	69,5	63,9	68,1	A-2	B-1	B-1	B-1	309	381	310	333
Bóra (BR 723)	II.	31,7	29,0	32,5	30,9	84,3	72,8	68,8	75,3	A-1	A-2	B-1	A-2	310	325	266	300
st. Fatima 2	II.	28,2	28,4	32,6	29,7	66,1	89,2	66,9	74,0	B-1	A-1	B-1	A-2	265	282	170	239
st. Mv Matador	III.	26,5	28,6	33,6	29,6	51,9	68,1	60,4	60,1	B-2	B-1	B-1	B-1	260	328	279	289
st. GK Őthalom	I.	28,4	27,3	31,7	29,1	80,9	85,8	74,5	80,4	A-2	A-1	A-2	A-2	324	351	295	322
st. Mv Pálma	I.	29,5	27,2	30,1	29,0	59,3	78,2	67,2	68,3	B-1	A-2	B-1	B-1	312	380	317	336
Carolina (P 9704 c)	III.	–	36,0	40,6	–	–	59,8	63,4	–	–	B-1	B-1	–	–	403	346	–
GK Holló	III.	–	32,8	36,8	–	–	68,4	68,4	–	–	B-1	B-1	–	–	336	322	–
Balada	I.	32,6	34,1	–	–	75,5	83,6	–	–	A-2	A-2	–	–	381	415	–	–
Boszanova (BR 633)	II.	31,4	31,4	–	–	75,2	75,8	–	–	A-2	A-2	–	–	264	292	–	–

Örökségünk

„A szellemi kincsek örökkévalók – írta tépett sorsú erdélyi írónk, Wass Albert – ezek képezik egy-egy család, egy-egy nemzet vagy az egész emberi világ egyetlen valódi elpusztíthatatlan örökségét. Azt az örökségünket, amit nem vehet el tőlünk senki, ami nem veszhet el csupán akkor, ha mi magunk lemondunk róla, megfeledekezünk róla, vagy egyszerűen restek vagyunk arra, hogy megőrizzük és életünkben, cselekvéseinkben méltók legyünk hozzá... ami évszázadok során, nemzedékről-nemzedékre jutott el hozzánk, s ami egyedül tesz minket azokká, akik vagyunk, illetve akiknek lennünk illene.”

145 éve született Thaisz Lajos

A Csanád megyei Nagybánhegyesen született Thaisz Lajos (1867–1937) már 21 évesen a budapesti Vetőmagvizsgáló Állomás munkatársa, majd 1907-től a kassai állomás vezetője. Elsősorban a rétek és legelők javításával, növényzetük korszerű kezelésével, a hazánkban őshonos fűvek és a gyepesítés kérdéseivel foglalkozott. Egyik főműve az 1927-ben megjelent „A magyar talaj gyepesítése” c. könyve volt. Elsőként szorgalmazta a fűvesherekeverékek hazai elterjesztését, vetésforgóba illesztését. Hatféle keveréket javasolt, melyek 20-féle kombináció kialakításához ad lehetőséget, miáltal az állatok takarmányozása szempontjából kedvezőbb összetétel biztosítható a tiszta herefélékkel szemben. Thaisz egyúttal a zöldmező-mozgalom egyik úttörőjének tekinthető.

1921-ben írta: „a gyepesedés törvényeit közvetlenül a természettől iparkodtam ellesni, ilyenformán az egész tanulmányom tisztán csak a magyar

talajokból nőtt ki, annak hasznára is kívántam azt fordítani.”

Érdekesnek tűnik, vagy szomorúnak nyolc évtized távlatában, hogy „a fűnövény megromlása abban nyilvánul, hogy az évelő, jó talajkötő és jó legelőt szolgáltató ősi gyepfűvek kipusztultak vagy meggyérültek, és helyüket egynyári, rossz talajkötő és rossz legelőt adó kóbornövények foglalták el. A gyepekben beálló változás olyan nagymérvű, hogy csak beható tanulmányok után lehet megállapítani: melyek voltak ott az ősi gyeppalkotó fűvek. Már pedig a gyeptípusok megállapításának nemcsak tudományos becse, hanem igen nagy gyakorlati fontossága is van. Csakis ezen az alapon lehet helyesen osztályozni és minősíteni a legelőknél és a kaszálóknál alkalmas vagy alkalmatlan gyepeket.

A gyep típusát annak a növénynek a nevével szokás elnevezni, amely ott a legnagyobb tömegben, mint „vezérnövény” fordul elő.”

KÖZLEMÉNY

KÖZLEMÉNY

KÖZLEMÉNY

KÖZLEMÉNY

KÖZLEMÉNY

A 2001. évi saját termesztésből származó takarmánykukorica felvásárlási adatairól

A kukoricatermelőknek – a gabonapiacra jelentkező zavarok elhárítása érdekében hozott intézkedések értelmében – lehetőségük volt a 2001. évi termelésű takarmánykukorica-termésüket felvásárlásra felajánlani a GMS '96 Kft.-nek, 18 ezer Ft/tonna áron a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 2001. november 19-i közleményében meghirdetett minőségi és egyéb feltételek teljesülése mellett.

Az ajánlattétel határideje: 2001. november 29. volt. A felvásárlás lehetséges összes mennyisége 500 000 tonna.

A GMS '96 Kft. 2001. december 5-i összesítése szerint 5658 termelő ajánlott felvásárlásra takarmánykukoricát, összesen 404 986,26 tonna mennyiségben.

A GMS '96 Kft. közlése szerint a határidőn belül érkezett ajánlatok némelyikénél még folyik az adategyeztetés, de a fenti termékmennyiség értéke már nem változik lényegesen.

FVM Sajtó

A marketing jelentősége a gabonavertikumban

A jó bornak kell-e cégér?

Az itt közölt széleskörű szakmai érdeklődésre számot tartó tanulmányt a szerző hozzájárulásával és szíveségéből adjuk közre.

Köszönettel tartozunk Búvár Géza c. egyetemi docensnek a KITE vezérigazgatójának, a dolgozat szerzőjének. A Szerk.

Évszázados vita folyik arról, hogy a piaci sikerhez elégséges-e a jó minőségű termékek vagy ennek kiegészítéseként a jó termék fogyasztók felé történő tálalása, a fogyasztók informálása, a jó termék híre menyiben járul hozzá a piaci sikerhez.

A probléma úgyannya valós volt, hogy közmondás is született. Nevezetesen: „Jó bornak nem kell cégér”. Ezen közmondás azon kevesek közé tartozik, amelyek, legalábbis ilyen formában, nem állják meg a helyüket. Napjainkban a piaci siker feltétele a jó minőségű termék, és az, hogy a potenciális fogyasztók tudatában is kialakuljon a meggyőződés, hogy az a termék jó.

Ehhez pedig két út vezet:

- A fogyasztó saját tapasztalata
- A fogyasztó másoktól kapott (szerzett) információ

AZ INFORMÁCIÓ-DÖMPING HATÁSA A FOGYASZTÓKRA

Mai világunkban a fogyasztók viselkedését gyakran a másoktól kapott információk határozzák meg. Az elmúlt időszakhoz képest különösen. Napjainkra az információ-dömping jellemző. Információt kapunk a TV-ből, rádióból, újságokból, a legkülönbözőbb híradásokból, de a személyes információ-közvetítés eszközei is nagyra nyitották a lehetőségeket. A mobiltelefon, a fax, az e-mail lehetővé teszi, hogy az ismerősök szinte bármilyen távolságból, bármikor informálják egymást.

A fogyasztónak egy-egy termékről saját tapasztalatain kívül is számos lényeges információja van, amelyek másoktól származnak. Ezek az információk nagyságrendjük és sokféleségük folytán már nagyobb mértékben befolyásolják a fogyasztó magatartását, viselkedését, mint személyes tapasztalatai. Ma már információ van az információról és arról is, hogy az információból alkotott értesülés mit jelent. Vagyis információs világunkban maguk a különböző információk önálló életre kelnek és sokszor igen nagy mértékben elszakadnak a valóságtól. Távolról sem a klasszikus reklám nyújtotta információkról van csak szó.

Ma már bárki hallhat arról, hogy az egyik miniszter felesége hogyan készíti el a húsleves, hol vásárolja a kenyeret és lehet értesülése arról is, hogy az általa preferált pékségben honnan, kitől veszik a lisztet és a szállító malom milyen tech-

nológiával dolgozik. Ezen információkból újabb következtetések jelennek meg, amelyek már az eredeti dolgoktól teljesen elszakadnak. Vagyis: már nem arról szólnak, hogy a pékségben milyen minőségű kenyeret állítanak elő, hanem arról, hogy pl. az a technológia francia eredete révén mennyire fellelhet meg a magyar ízlésnek, és miként lehet az, hogy egy magyar miniszter francia technológiájú kenyeret eszik. Azaz rendkívül sokoldalú, részletekbe menő, és a termék olyan oldalát is bemutató információk jutnak el a fogyasztóhoz, amelyek nem elsődlegesen jellemzik a terméket. Ez mind-mind befolyásolja a fogyasztó viselkedését. Pl.: nem azért vásárol francia kenyeret mert az jó, hanem mert egyik miniszterünk is azt fogyasztja.

Az információs világnak ilyen hatalmáról természetesen lehet pozitív és negatív véleményeket alkotni, figyelmen kívül hagyni azonban nem lehet. Különösen nem lehet ezt a helyzetet figyelmen kívül hagyni azon termékek tulajdonosainak, akik termékeiket jó áron akarják a piacon értékesíteni.

MESTERSÉGESEN ELŐÁLLÍTOTT ANYAGOK AZ ÉLELMISZEREKBE, TÚLZOTT HASZNÁLATUK HATÁSA A FOGYASZTÓK MAGATARTÁSÁRA

Az élelmiszerkínálatra többé-kevésbé jellemző, hogy a termékek mesterségesen előállított anyagokat tartalmaznak. Az a tendencia is tartós, hogy ezen mesterséges anyagok hányada az élelmiszerekben nő.

Természetesen ezeknek az anyagoknak a felhasználását a törvények szabályozzák, így többé-kevésbé kontroll alatt állnak, de éppen az információ-robbanás miatt a fogyasztók egyre többet hallanak arról, hogy részükre a természetestől eltérő módon előállított élelmiszereket kínálnak. Mivel a széles fogyasztói kör felkészültsége nem elég ahhoz, hogy szakszerűen tudja megítélni ezen mesterséges anyagok ártalmatlanságát vagy ártalmasságát, egyre szélesebb fogyasztói rétegekben nő az ellenérzés a mesterséges anyagok élelmiszerekben történő használatával szemben.

Természetesen az ezen anyagokkal előállított termékek jó tulajdonságairól a fogyasztók nem akarnak lemondani, így keresik azokat a termékeket, amelyekben ezek a tulajdonságok természetes módon is jelen vannak. De hogy valóban így vannak jelen, azt csak másoktól kapott információ alapján tudhatják meg. Így olyan hivatalos vagy egyéb intézményszerű vizsgálatoktól, illetve tanúsítványoktól várnak információt, amiben úgy gondolják, megbízhatnak. Anélkül, hogy ezen fogyasztói magatartás helyességéről bármiféle vitát nyitnánk, egy dolog itt is leszögezhető: ha sikeresen akarunk szerepelni a piacon, ezen magatartást figyelmen kívül hagyni nem lehet

A MAGYAR BÚZA PIACI HELYÉNEK MEGHATÁROZÁSÁRÓL

A magyar mezőgazdaság egyik legnagyobb terméke a búza. Ez is egy olyan árucikk, amely a hazai és nemzetközi piacon talál gazdára. Hogy ezen a piacon a búza sikeres lehessen, ahhoz meg kell felelnie a fogyasztók elvárásainak. Továbbá tájékoztatni kell a fogyasztót arról, hogy a magyar búza igen kedvező tulajdonságokkal rendelkezik, és ezen tulajdonságok megbízhatóak, tehát ezt a terméket érdemes megvásárolni.

Visszatérve az első, bevezető rész gondolatához, a búza sikeres piaci szereplése érdekében is két dologra van szükség:

- A termék legyen jó. Legyen jól felismerhető sajátossága. Eltérjen a többitől, és mindezt megbízhatóan tudja „produkálni”.
- A fogyasztókban kedvező kép alakuljon ki a magyar búzáról. Tudatosítani kell, hogy milyen tulajdonságokban jó, milyen tulajdonságokban tud többet, és hogy a termék előállításának olyan rendszere működik, amely garantálja ezeket az előnyös tulajdonságokat.

Vagyis nem elég csak a jó termék előállítása, hanem a potenciális fogyasztóink tudatában ki kell alakítani azt a képet, amelyet a termékünkéről láttatni szeretnénk.

MILYEN IS LEGYEN A MAGYAR BÚZA?

A nyugat-európai búzát jellemző Euro minőséget felülmúló sütőipari minőségű. Mindenekelőtt fehérje tartalmában és a fehérjének minőségében jobb.

Termesztési körülményei és a termesztés ellenőrzöttsége garantálja a termék káros anyagtól való mentességét.

A termék tárolása és a tárolás során történő kezelése olyan, amely biztosítja, hogy az emelt minőségi szinten belüli változatok között is válogathat a vevő, vagy épp a saját ízlésének megfelelő keveréket kaphatja.

A MAGYAR BÚZA PIACI POZICIONÁLÁSA

Mely piaci szegmensekre pozicionálható tehát a magyar búza?

- Mindenekelőtt a magyar kenyérliszt-piacra, amely olyan minőségű lisztet tud kínálni, amellyel adalékanyagok felhasználásának minimalizálásával is lehetséges a kenyérrel szembeni közismerten magas magyar igényt kielégítő lisztet előállítani.
- A magyar tésztaliszt-piacra.
- A magyar süteményliszt-piacra.

Mindhárom piaci szegmensben a fő előnye a magyar búzának, hogy a végtermékkel szembeni magas magyar fogyasztói igények a búza genetikai tulajdonságaiból eredendően és nem adalékanyagok felhasználásával elégíthetők ki.

- A környező országok lisztminőséget javító piaci szegmenseire.

Mindenekelőtt Európában olyan piaci szegmensekre, ahol

a magas fehérjetartalom vagy a magas sikértartalom, illetve jó sikeérminőség az elvárás.

És befejezésül egy mondat: a magyar búzának nem szabad az ún. „olcsó” búza piaci szegmensét megcéloznia.

A MEGVALÓSÍTÁSHOZ SZÜKSÉGES SZERVEZETEK

A magyar ökológiai adottságok zömében – de nem mindeütt – lehetővé teszik, hogy kiváló minőséget tudjunk előállítani. Ahol ezek a lehetőségek fennállnak, azt a termelő körzetet a többitől el kell különíteni és az itt termelt búzát – megkülönböztetésül – könnyen tanulható márkánévvel célszerű ellátni. Ez a búzanév lehet Pannon búza. (Az ezen körzetekből kimaradó területeken termelt búza zömében a hazai takarmányellátást szolgálja.)

A Pannon minőséget olyan paraméterekkel kell jellemezni, amelyek a nemzetközi búza-kereskedelemben is általánosak. Főleg vitatkozni a jelentőségén. A piacon olyan értékkel kell jellemezni búzákat, amely szokásos is, és amit a búza-kereskedők értenek.

A Pannon minőséget előállító program neve pedig a Pannon Búza Program lehet. A megvalósításhoz vezető első lépés tehát a Pannon minőséget termelni tudó körzetek, illetve termelők elkülönítése az e minőséget elérni nem tudóktól.

Ennek három célja van:

- Az egyik az, hogy valóban tudatosan folyhasson a minőségi búzatermesztés ott, ahol erre a lehetőségek adóttak;
- A másik, az előzőnél talán fontosabb: a magyar búza vásárlóit meg tudjuk győzni arról, hogy a minőségi termelés Magyarországon szervezeten, szabályok közé szorítva folyik;
- A harmadik cél, hogy egyértelmű legyen a vevőknek: ha Pannon minőségbe tartozó terméket keresnek, hová és kikhez fordulhatnak.

Ez az elkülönítés meg kell hogy jelenjen:

- A fajták minősítésénél;
- A búza minősítési osztályba sorolásánál;
- A piac árucategóriáiban.

Ezek azért szükségesek, hogy:

- valós tartalma legyen a márkának;
- a vevők ez alapján felismerjék a kínált terméket;
- a vevők hitét a márkában erősítse az, hogy a különböző országos intézmények (fajta-minősítés, szabványügy, áru-tőzsde) komolyan veszik és komolyan támogatják e program sikerét.

BIOLÓGIAI, AGROTECHNIKAI, MŰSZAKI FEJLESZTÉSEK ÉS A MARKETING SZEMPONTJAI

A biológiai, agrotechnikai és műszaki fejlesztéseknek jelentősége a vevő szempontjából teljesen mást jelent, mint a termelő szempontjából. A programhoz megfelelő fajtákat kell nemesíteni, a program elvárása szerint kell vizsgálni, minősíteni és a termelésbe vonás után is folyamatosan ellenőrizni, adott esetben a nem megfelelő fajtát a programból ki kell

vonni. Ez a vevőnek azt üzeni, azáltal megbízható a Pannon márka minősége, hogy:

- a nemesítő direkt erre a célra nemesített fajtákat;
- az állami intézmény direkt e cél megvalósítását biztosítani tudó fajtákat vizsgál és minősít, és ha termelésbe vonás után problémák derülnek ki, akkor onnan a nem megfelelő fajtákat kivonja.

A program megvalósításához a termelőknek megfelelő agrotechnikát (termesztés-technológiát) kell alkalmazniuk. *Az agrotechnika sikeres alkalmazásának két feltétele van:*

- a termelők ismerjék a szakszerű agrotechnikai eljárásokat,
- a megfelelő agrotechnika betartásához a szükséges feltételek a termelők rendelkezésére álljanak.

Hogy a termelők ismerik a megfelelő agrotechnikát, arról a vevőket leginkább az győzi meg, ha van olyan szervezet, amelyik tudatosan foglalkozik ilyen agrotechnikai fejlesztésekkel, és ezen fejlesztési eredményeket eljuttatja a termelőknek.

A kivitelezés feltételrendszere két részre bontható:

- a megfelelő agrotechnika finanszírozása;
- a megfelelő agrotechnika végrehajtásához szükséges gépek beszerzésének preferálása.

Mivel a következő fejezetekben ezekről a kérdésekről esik szó, csak két kiemelt példát és ennek marketing-összefüggését szeretném felvillantani.

Az egyik példa: a termelés finanszírozása sok nehézséget okoz ma a termelőknek, ezért az állam a termeléshez szükséges hitelekre állami garanciát vállal. Ennek mértéke hektáronként 20 ezer Ft, és azt a célt szolgálja, hogy ezen a termeléshez szükséges anyagokat vásároljon magának a termelő. Az elégséges agrotechnika betartásának anyagszükséglete viszont 40–50 ezer Ft között van hektáronként. Ha az állam ilyen mértékű bankhitelre vállalna garanciát, az a fogyasztó felé azt üzenné, hogy az ebben a programban részt vevők biztosan végrehajtják a szükséges technológiát, hiszen az állam a finanszírozása szükséges mértékéig (40–50 ezer Ft/ha) biztosít garanciát. Amennyiben csak a felére hajlandó, azt hiszem nem kell részletezni, hogy ez a vevő felé nagyon rossz üzenet, nagyjából az, hogy finanszírozási okok miatt a technológia csak felemásan van végrehajtva.

A másik példa: közismert, hogy a búza több minőségi tulajdonsága a teljes érésre alakul ki. Ha ezután a betakarítása még várat magára, ez idő alatt megázik a búza, vagy a betakarítás utáni kezelése, tárolása szakszerűtlen, minősége romlik. A minőségi tulajdonságok megőrzésének optimális állapota akkor van, amikor a búzaszem először éri el a 17–18 %-os nedvességtartalmat, és az ezt követő néhány nap. Tehát biológiai okai vannak annak, hogy a megkésett aratás jelentős minőségi romlást okozhat, és ebben az esetben a mennyiségről még nem is beszélünk. Így a minőségi megőrzésének, a minőség garantálásának feltétele a gyors betakarítás, amit csak megfelelő kombájnkapacitással lehet elérni. Ha a programban

részvevőket a megfelelő kombájnkapacitás biztosításához kormányzati, banki, integrátori segítségek kiemelt finanszírozási feltételhez juttatják, ez a vevőnek olyan üzenet, hogy a programban résztvevők termékének a minőségében azért is bízhat, mert a legsérülékenyebb ponton, a betakarításnál rendelkezhetnek megfelelő eszközökkel.

A PROGRAMOT KISZOLGÁLÓ SZÉRŰ KONCEPCIÓJA

A Pannon minőségű búzát oda pozicionáltuk, ahol a piaci szegmens minőség-érzékeny és egy magasabb szinten ugyan, de differenciált minőségeket is igényelhetnek. Ezek az igénye határozzák meg a szerű koncepcióját.

Első és legfontosabb:

- minden learatott tétel minőségét meg kell vizsgálni;
- a búzát a minőségi vizsgálat eredménye alapján legalább 3–4-felé elkülönítve kell tárolni;
- a különböző minőségű búzát tároló silókat egymástól függetlenül kell tudni kezelni.

Természetesen a hazai szerű-felfogás mellett nagyon nehéz a fenti igényeket kielégíteni, ezért a legfontosabb dolog e tekintetben a jelenlegi koncepció megváltoztatása. Ez azt jelenti, hogy az ezzel foglalkozó tudományos körök, tervezők, beruházók is magukévá tegyék azt a felfogást, hogy:

- különböző minőségű tételeket a bejövetelel el kell különíteni;
- külön kell tárolni;
- képesnek kell lenni az elkülönített áruk differenciált kiszállítására.
- Ha ilyen koncepció alapján épülnek vagy alakulnak át a Pannon Búza Program szerűi, a vevőnek meggyőzően bizonyíthatja, hogy valóban különválasztott minőségű áruval rendelkezik a programban részt vevő termelő.

A PANNON GABONA PROGRAM AZ INFORMÁCIÓ-ÁRAMLÁSBAN

Nem lehet eleget hangsúlyozni, hogy a megfelelő minőségű áru magában nem elegendő a piaci sikerhez. A fogyasztókban tudatosítani kell azt a képet, hogy mi jó áruval rendelkezünk. Ezért a program megvalósításának rendkívül fontos pontja az, hogy a legkülönbözőbb szintekről kiindulva a Pannon Búza Programról olyan információk jussanak el a hazai és külföldi vevőkhöz, amelyek részleteiben és sok oldalról megvilágítják a Pannon Búza Program előnyeit és bizonyítják, hogy a Programban részt vevők tényleg képesek olyan minőségű áru előállítására, amelyek a fentiekben le vannak írva.

Ehhez a következő szintek megfelelő hozzáállása szükséges:

1. a kormánynak vállalni a kell a programot, hogy megfelelő:
 - rangot,
 - állami segítséget kapjon.

2. a különböző kormányzati vezetőknek ezzel kapcsolatban meg kell nyilatkozniuk, és ki kell emelniük a program hasznosságát, az egész társadalom szempontjából. (például: e programmal az a célja a kormánynak, hogy a magyar lakosság úgy kapjon jó minőségű kenyeret, hogy abban túlzott mennyiségű adalékanyagot ne kelljen felhasználni.)
3. szakmai társadalmi szervezetek; a termelés, kereskedelem, feldolgozás szakmai szervezetei programhoz való felsorakozása azért nagyon fontos, hogy bizonyítsák a vásárlóknak: a Program tényleges szereplői önként hajlandók vállalni a Program kötöttségeit, és társadalmi szervezeteik az ilyen kötöttségeket nem vállaló tagokat kizárják a Programból. A vásárló számára rendkívül meggyőző, ha maga a termék-előállítók közössége saját sorai között képes rendet teremteni. Természetesen tudatosítaniuk kell ezen elhatározásukat és tevékenységüket is a vásárlókkal.
4. Kutatás-fejlesztési tevékenységet végzők hozzáállása: a versenyképes termék előállítása mögött nagyon sok kutatási-fejlesztési tevékenység húzódik meg. Nehéz elképzelni versenyképes terméket megfelelő kutató- és fejlesztőmunka nélkül. Nem véletlen, hogy a különböző cégek előszeretettel dicsekednek azzal, hogy egy-egy termékük kifejlesztése mennyibe került, vagy hogy az árbevételük hány százalékát használják kutatás-fejlesztésre. A vevők ebben azt látják, hogy a termék jól átgondolt, jól kipróbált, és magas szellemi munka hányadot tartalmaz. Így a Pannon Búza Program termékében is érezni kell a vevőnek, hogy komoly és célirányos szellemi munka eredménye valósul meg. Ezért nagyon fontos, hogy elkülönült Pannon Búza kutatás-fejlesztési projektek működjenek akár a nemesítés, akár az agrotechnika, akár a gépesítésfejlesztés területén. A kutatási eredményeknek végrehajtható technológiában kell megjeleníteniük a termelők felé.
5. Termelők viszonya a programhoz: a termelőknek a programban való részvétel kötöttségekkel járt. Feltételei vannak, a feltételek előteremtése nem kis hányadban a termelőket terheli. A termelők akkor támogatják és akkor meggyőző, hogy támogatják, ha a programban való részvétel előnyökkel is jár.

Milyen előnyök lehetnek ezek?

- A fejlesztési finanszírozási lehetőségekhez a program keretében jutnak hozzá.
- Állami támogatást kapnak.
- Piaci biztonságuk ezáltal nő.

Ez utóbbi hosszabb idő alatt ható és évenként változó hatású. A vevőknek a piaci kínálat és a saját szükségletük összhangja vagy az összhang hiányának következtében évről évre kisebb-nagyobb mértékben változik az igénye. Így, ha rövid távon vizsgáljuk a vevőigényt, egy bizonyos minőségi szintű termék pozíciója a piacon évről évre különböző. Lehetnek évjáratok, amelyek ragyogóan, mondhatnám azt is, hogy túlzottan jól bizonyítják a minőségi termék előnyét, amely nem-

csak az árban jelenik meg, vannak esetek, amikor csak a jó minőségű termék adható el (lásd: 1997. évi búzatermést, amikor az alacsony esésszámú búza eladhatatlanná vált).

Más évjáratokban, amikor gyenge a kínálat, vagy valami miatt, pl. új fogyasztó belépésével megnövekszik a kereslet, a vevők engednek az elvárásaikból, és előfordul, hogy kis árkülönbségek alakulnak ki különböző minőségi kategóriák között. Volt már arra is példa, hogy egy gyengébb minőségű termék ára utolérte a föllette lévő minőségűét. Ezért kötöttségeket is jelentő jobb minőségi terméket előállító program piaci előnyeivel több év átlagában lehet számolni. Mivel a termelőknek évről évre gazdaságosan kell termelni, így a programban való részvétel egyéb, direktebb előnyei nem elhanyagolhatók. Pl.: kormányzati támogatás, finanszírozási segítség stb.

Nem kevésbé fontos a termelők meggyőzése arról, hogy számukra a program előnyös. Hasonlóképpen a fogyasztók meggyőzése arról, hogy az ebben a programban termelt termékekben bízhatnak.

ÖSSZEFOGLALÓ

A magyar búza általában jó minőségű, de nincs meg annak a tudatos garancia-rendszere, hogy

- a rossz a jóval ne keveredjen;
- érés után, majd a tárolás során ne romoljon
- a minőség a vevő igényéhez igazítható legyen.

Tehát a majdnem jóból kell jót csinálni

Ennél is fontosabb, hogy a magyar búzának „cégére” van szüksége!

Tudatos és intézményesített fejlesztés, termelés, ellenőrzés rendszere, és ennek a vevői-fogyasztói körben való tudatosítása vezet eredményre. Sokszor ezek az intézkedések nem a termelőnek, a terméknek, hanem a vevőnek szólnak. A vevő-fogyasztó nagy úr, elérése, befolyásolása csak a mai idők hatékony eszközeivel lehetséges.

Ezen tények figyelembe vétele nélkül pedig nincs esélye a felemelkedésre a magyar búzának.

Búvár Géza

KITE Rt., Nádudvar

Ha rendszeresen hirdet szaklapunkban, nemcsak cégét, termékeit reklámozza, ismertségét növeli, hanem hozzájárul a gazdasági kommunikáció; a szakmai tájékoztatás, tájékozódás, információ-áramoltatás színvonalának kívánt és szükséges emeléséhez, s szaklapunkat is támogatja.

**A VETMA Kft. és
a MAG Szerkesztősége**

Európai Unió ágazati együttműködési modell, a franciaországi növényolaj termékpálya intézményei

ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európai Unió tagjai országoként és ágazatonként is változatos termékpálya együttműködési formákat és intézményeket alakítottak ki. Különösen igaz ez Franciaország esetében, ahol jelentős a múltja az ágazatokra specializált szakmaközi együttműködéseknek. Kutatómunkám során megismerkedtem Franciaország egyik legjobban szervezett termékpályájával, a növényolaj vertikummal, melynek tapasztalatait modellértékűnek tartom az EU-csatlakozásra készülő országok számára.

A termékpálya résztvevőinek együttműködését történelmileg jelentősen befolyásolta a takarmányozáshoz felhasznált fehérje-ellátás külső tényezőktől való függősége, valamint a Közös Piac agrárpolitikájához való alkalmazkodás ezen ésszerű lehetőségének felismerése.

Napjainkban a termékpálya eredményes működésében a 2 millió hektáron olajnövényeket termelő 150.000 gazdaság mellett 5.000 tárolással foglalkozó főként szövetkezet, valamint 5 feldolgozást végző szervezet érdekelt. Ezen kívül jelentős az ágazat gazdasági szerepe a 22 millió tonna ipari keveréktakarmány előállításában a fehérjeforrások biztosításával.

A kormányzati szervezetekkel szorosan együttműködve, kompromisszumok árán, évek során alakult ki az érdekegyeztetés rendszere az EU döntési mechanizmusában, melyet minden alkalommal megelőz a nemzeti érdekek összehangolása, és ennek a folyamatnak aktív résztvevői az olaj- és fehérjenövény termékpálya szervezetei.

1. BEVEZETÉS

A termékpálya első, egyben legrégebbi szervezete, a Fehérje- és Olajnövényeket Termelők Nemzeti Szövetsége (FOP), az 1950-es években alakult, az olaj- és fehérjenövények termelőinek szakmai érdekképviselőjét látja el. Ennek a szervezetnek a kezdeményezésére hozták létre az 1957-ben alapított CETIOM szakmaközi szervezetet, mely a növénytermelés alkalmazott kutatásainak elterjesztésével foglalkozik és jelentős a szerepe az ágazat versenyképességének fokozásában. Munkájának eredményét mutatja, hogy a kilencvenes évek végére a repce termésátlaga 1,5 tonnáról 3,2–3,5 tonnára emelkedett.

1976-ban a fehérjenövények termelésével foglalkozó termelők is létrehozták saját érdekképviselői szakmai szervezetüket, az UNIP-ot, tevékenységük jelentőssé vált a lucernaszártás és a takarmányborsó termelés területén.

Az olajnövény-termelők, felismerve a szakmaközi együttműködés lehetséges előnyeit, 1978-ban megalakították saját szervezetüket, az ONIDOLT, melynek tagjai lettek a feldolgozók és kereskedők is. Az ONIDOL rövid idő alatt jelentős eredményeket ért el a vetőmagtermelés szervezése, a kereskedelem és a feldolgozás területén. Az eddig említett szervezetek non-profit alapon működnek.

Az első profit-orientált szervezetet, a SOFIPROTEOL-t 1983-ban hozták létre, abból a célból, hogy pénzügyi forrásokat biztosítsanak a termékpálya diverzifikálásának finanszírozására. Az elmúlt években befizetett 1,3 milliárd francia frankból jelentős összeget használtak fel a biodízelipar, a takarmányipar és a vetőmagipar fejlesztésére. A termékpálya szervezeteinek finanszírozását a repcemag tonnánkénti 3,32 euro összeg befizetése biztosítja. A sikeres együttműködés eredménye, hogy jelentősen bővült a termékválaszték a növényolaj vertikumban az élelmiszer- és a takarmányozási célú felhasználás területén.

A termékpálya résztvevőinek együttműködésének egyik sikertörténete a biodízel előállítása területén valósult meg. Két jelentős kapacitású üzemet létesítettek a mintegy 200 ezer tonna repce alapú üzemanyag előállítására, melyet maximálisan 5% mennyiségben lehet a hagyományos dízel olajhoz keverni. Az ehhez szükséges repcemagot az EU által szabályozott ugaroltatott földterületeken termelik meg.

2. TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS

Az elmúlt harminc évben az olaj- és fehérjenövények termelői jelentős erőfeszítéseket tettek a termékpálya szervezeti struktúrájának kialakítására és működésének megszervezésére. Az első jelentősebb lépések 1973-ban történtek, amikor az amerikai szója-embargo bevezetése rádobbantette a mezőgazdaság irányítóit és az ágazat minden szereplőjét – különösen a keverék-takarmány előállítókat és az állattenyésztőket –, a növényi fehérje-ellátás külső tényezőktől való függőségének veszélyeire és jelentős gazdasági kockázatára.

Talán ez is az oka annak, hogy a termékpályák közül itt beszélhetünk a legjobb szervezetségről, beleértve a termelés és feldolgozás szinte minden szereplőjének részvételét. A különböző időpontokban létrehozott öt szervezet jól kiegészíti egymást a termékpályán, továbbá jelentős hangsúlyt helyeznek a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodásra, a környezetvédelmi előírások betartására. Az

elmúlt évek tapasztalatai bebizonyították a termékpálya szereplőinek, hogy meg kell tanulni értékelni a kiegyensúlyozott gazdasági viszonyok megvalósításának fontosságát a növénytermelés, a gazdasági erőforrások és a modernizáció összefüggésében. Ezek az értékek jellemzik az európai mezőgazdasági modell és a mai demokratikus társadalom értékeit is.

A franciaországi tapasztalatok tanulságul szolgálhatnak a strukturális átalakulás nehézségeivel szembesülő közép- és kelet európai országok agrárirányítóinak, érdekképviselői szervezeteinek és termelőinek egyaránt.

Tapasztalataim alapján az EU-tagjelölt országok számára különösen tanulságos lehet a szakmaközi szervezeti formák kialakításának szervezeti és érdekeltségi formái, működési tapasztalatai, továbbá az érdekegyeztetés konszenzuson alapuló módszereinek alkalmazása, az állami szerepvállalás és a termelői érdekharmonizáció lehetséges változatos formái, valamint az EU-agrárpolitika feltételeinek közös kialakítási módszere és az ezzel összefüggő nemzeti érdekvédelemzési folyamata.

3. A TERMÉKPÁLYA SZERVEZETEI ÉS TEVÉKENYSÉGÜK

3.1. FOP – Fehérje és Olajnövény Termelők Nemzeti Szövetsége

Ez a szervezet képviseli a mintegy 150 000 olaj- és fehérjenövények termelésével foglalkozó francia termelőt. Elsődleges feladata a termelők érdekvédelme a nemzeti, európai és nemzetközi szakmai szervezetekben, együttműködve a francia és európai közigazgatási szervezetekkel.

A szervezetet az 54 termelőből létrehozott igazgatóság irányítja, mely a különböző régiókat képviseli. Az igazgatósági tagok közül 12 fő más termékpálya képviselője. Ez a szervezet a termékpálya fejlesztésének motor szerepét tölti be, elfogadva az innovációkat a termékfejlesztés, például a diésztér üzemanyag termelés és a piaci diverzifikáció területén.

A szövetség technikai intézete a CETIOM, amely a növénytermelés gyakorlatának fejlesztésével és a környezetbarát technológiai eljárások elterjesztésével foglalkozik.

A termelők által létrehozott pénzügyi szervezet a SOFIPROTEOL, mely arra törekszik, hogy biztosítsa az általános gazdasági összhangot a termékpálya területén.

A szervezet gazdasági súlyát a 2 millió hektáron termelt napraforgó, repce, szója és len termelése adja, mely eléri az évi 5,7 millió tonnát, amelynek 10%-át nem élelmezési célokra használnak fel, valamint a 630 ezer hektáron termelt több mint 4 millió tonna növényi fehérje, mely takarmányozási célokat szolgál.

3. 2. CETIOM – Olajnövények Szakmaközi Technikai Központja

Az olajnövények termelésének technológiai kutatására és fejlesztésére 1957-ben létrehozott központ alapvetően az új termelési technológiák innovációjára törekszik, az olajos magvak minőségének javítására, a versenyképesség növelésére, a termékfelhasználás diverzifikációjának fejlesztésére és a környezetvédelmi szempontok figyelembevételére.

Az intézmény az kutatási eredmények alkalmazásán kívül fontos közvetítő szerepet tölt be a tudományos kutatás és a termelők között, felhasználva saját kutatási munkáját is. Feladatának teljesítése során együttműködik a különböző kormánysszervezetekkel, az egyetemek kutatóhelyeivel, valamint a szaktanácsadó intézmények területi képviselőivel. Tevékenységei között szerepel a szoros együttműködés az inputokat forgalmazó kereskedelmi és feldolgozó vállalatokkal is.

Saját maga kifejlesztette monitoring rendszerét a termeléssel kapcsolatos problémák követésére és az új ötletek, módszerek elterjesztésére, ehhez a munkához területi agrármérnöki hálózatot működtet.

A Központ jelentőségét mutatja a négy témakörben működő kutatócsoport, a 10 területi mérnök, 6 kísérleti telep, 3 speciális laboratórium, évente kétszer megjelenő szakmai közlemény és 4 technológiai és termesztési útmutató publikálása.

3. 3. ONIDOL – Olajnövények Országos Szakmaközi Szervezete

A termékpálya különböző tevékenységeket végző szereplőinek együttműködésére alapították 1978-ban, a termelést, a tárolást, kereskedelmet és a feldolgozást egyaránt képviseli.

A mezőgazdasági termelőket a FOP és az ANAMSO, az Olajnövény Vetőmagtermelők és Szaporítók Országos Szövetsége képviseli.

Az olajos magvak felvásárlását és kereskedelmét a következő szervezetek képviselik: FFCAT, a Mezőgazdasági Felvásárló, Ellátó és Feldolgozó Szövetkezetek Országos Szövetsége, a FNA, a Mezőgazdasági Termékkereskedők Szövetsége, az AMSOL, az Olajos és Fehérje Növények Vetőmag Nemesítőinek és Forgalmazóinak Egyesülete és az exportöröket reprezentálja a SYNACOMEX, a gabonafélék, olajos és fehérje növények Országos Külkereskedelmi Egyesülete.

A feldolgozó tevékenységet a GTOM, a feldolgozók csoportosulása képviseli az ONIDOL szervezetében.

A szervezet fő tevékenysége támogatni és szélesíteni a piacokat az olajnövényből származó termékek értékesíté-

sére, nevezetesen az olajfélék, olajpogácsák, a fehérjenövények és a szójabázisú termékek vonatkozásában. Továbbá részt vesz az új piaci lehetőségek felkutatásában, különösen az olajnövények esetében, mint a diészter üzemanyag és egyéb kémiai jellegű hasznosításban.

A szervezet gazdasági jelentőségét a következő számok mutatják: 2,8 millió t olajnövény mag feldolgozása, melynek 50%-a napraforgó, 30%-a repce és 20%-a szója. Továbbá 0,7 millió tonna növényolaj előállítás, melynek 70%-a napraforgó mag eredetű. Az olajpogácsa termelés évente meghaladja az 1,7 millió tonnát, ami a teljes francia felhasználás 30%-át teszi ki, a teljes fogyasztás évente 6 millió tonna körül alakul.

3.4. UNIP – Fehérjében gazdag növények Szakmaközi Országos Szövetsége

Az 1976-ban alapított szakmaközi szervezet egyesíti a növényi fehérje termelésben érdekelt összes partner-szervezetet és intézményt.

A termelőket és a vetőmag előállítókat képviseli a FOP, a FNAS, a vetőmagtermelők szövetsége és az ITCF, a gabona és takarmánynövények technikai intézete.

A fehérjenövény magvak felvásárlóit és kereskedelmi tevékenységét az olajnövényeknél már említett FFCAT, FNA szervezetek képviselik, kiegészítve az AMSOL-lal, a vetőmagtermelők szövetségével és a lucernaszárítók szervezetével, a SNDF-el.

A felhasználók oldaláról a keveréktakarmány gyártókat képviseli a SNIA, az ipari takarmányt előállítók országos szövetsége, a SYNCOPEX, a takarmány előállító szervezetek országos szövetsége, és a FNLS, a száraz hüvelyes növény termelők szövetsége.

A szervezet hozzájárul a piac szervezéséhez és technikai tanácsadással látja el a termékpálya résztvevőit. Kutatási munkáját a fajtaválaszték bővítésére, a vetőmagok minőségjavítására, a növénytermelési menedzsment tevékenységére és a termékfelhasználás differenciált lehetőségeire koncentrálja.

A szervezet jelentőségét a következő számok mutatják: 2 millió tonna takarmányborsó előállítás, 22 millió tonna keveréktakarmány gyártása, 1,3 millió tonna szárított lucerna eladása a takarmányipar részére.

3.5. SOFIPROTEOL – a Francia Növényolaj- és Fehérje Termékpálya Pénzügyi Szervezete

A szervezet profitorientált, 1983-ban alakult azzal a céllal, hogy kezelje azt a pénzügyi alapot, melyet az olaj- és fehérjenövény termelők fizetnek be megalakulása óta minden évben. Elsődleges célja biztosítani a termékpálya hosszú távú működésének pénzügyi feltételeit. Az alap

összege ma eléri az 1,35 milliárd francia frankot, melyből 850 millió frankot már felhasználtak a termékpálya fejlesztésére, beruházásokra. A beruházások finanszírozásának főbb területei; az olajos magvak feldolgozása, az üzemanyag előállítása, a takarmányipar fejlesztése, a magkereskedelem beruházásai, valamint a növénynevelés és a biotechnológia.

Az érdekképviselők és a kormányzatok képviselői évente állapodnak meg a termelők által adójellegű formában befizetett tonnánként összegekről, mely évente változó arányban három szervezet között oszlik meg és amit a mezőgazdasági miniszter rendelet formájában tesz közzé. Jelenleg olajnövény-mag-tonnánként 3,32 euro a befizetési kötelezettség, melyből a CETIOM kap 1,53 euro, az ONIDOL 0,58 euro és a SOFIPROTEOL 1,22 euro összeget. A befizetett pénz a termékpálya aktuális és stratégiai céljait szolgálja. A célokat a termékpálya érdekképviselői szervezetei és kormányzati szervek képviselői együttműködve, konszenzussal határozzák meg.

A SOFIPROTEOL 15%-os tőkerészesedéssel rendelkezik a diészter-gyártásban és gazdaságilag együttműködik a jelentős multinacionális vállalatokkal közös fejlesztések és beruházások megvalósításában.

3.6. AGROPOL – Olaj- és Fehérje Növények Nemzetközi Agrár és Ipari Fejlesztési Társulása

Ebben a szervezetben, mely a kormány kezdeményezésére jött létre, a bemutatott szakmai szervezetek alkalmanként vesznek részt.

A specializált társulást, ami nem közvetlen része a termékpálya szervezésének, de kiegészíti azt, 1981-ben hozták létre a Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, a Külügyminisztérium és a nemzetközi kooperációs szervezetek támogatásával, azzal a céllal, hogy növelje a termékpálya exportban betöltött szerepét főként a mediterrán, a közép- és kelet európai, és az afrikai, dél amerikai és ázsiai országokban.

A kis létszámú szervezet a tanácsadástól kezdve a konkrét projekt-finanszírozásig, illetve közös vállalkozások szervezéséig számos feladattal foglalkozik, felhasználva a nemzeti és nemzetközi, különösen az EU által meghirdetett finanszírozási lehetőségeket. A termékpálya szervezetei érdekeltségüknek és lehetőségeiknek megfelelően vesznek részt a nemzetközi projektekben, azok előkészítésében és megvalósításában.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A franciaországi olajnövény termékpálya szereplői termelik az EU olajnövény termékeinek 38–40%-át. A termékpálya nemzeti stratégiájának alakulására döntő befo-

lyása van a FOP-érdekképviselői szervezetnek, tagjai jelen vannak és képviselik a termelői érdekeket, törekedve és felhasználva az érdekharmozáció minden lehetséges formáját és változatát.

A termékpálya szereplőinek eddigi együttműködése eredményesnek bizonyult. Egyik konkrét eredményét a repcetermelésben az elmúlt években elért 3,2–3,5 tonnás termésátlag bizonyítja, valamint a repcemag nem-élelmezési célú hasznosítása a diésztér-biodízel üzemanyaggyártási technológia alkalmazásával. Jelenleg 250 ezer tonna repcemagot dolgoznak fel, a jelenlegi kapacitást további 200 ezer tonna repcemag feldolgozásával tervezik bővíteni. A környezetbarát üzemanyag a jelenlegi szabványelőírások szerint maximum 5%-ban keverhető a hagyományos ásványolaj termékekhez.

Az EU agrárpolitikájának ugaroltatási előírásai szerint az ugaroltatott területek után a termelők jövedelem-kompensációt kapnak és kötelesek a talaj termőképességét megőrizni, nem termelhetnek humán élelmiszer célú terméket, viszont lehetőségük van arra, hogy ipari célú nyersanyagot állítsanak elő. A repcetermelés erre teljes mértékben alkalmas, ami hozzájárul a gazdaságok bevételeinek növeléséhez és a kedvezőbb földhasználathoz, valamint szerepet játszik az állati takarmányozásban, a fehérje-ellátásban, az import-függőség csökkentésében.

A fentiek figyelembevételével prognosztizálható, hogy néhány éven belül az ipari repcemag-termelés elérheti a 700 ezer tonnát, ami közel 300 ezer tonna biodízel-diésztér előállítását teszi lehetővé – számításaim szerint – gazdaságos módon, feltételezve, hogy a diésztér üzemanyag előállítási költségei között továbbra sem szerepelnek a forgalmi- és útdadóval összefüggő költségtenyező.

A bemutatott termékpálya-modell egyedülálló az EU tagországainak vonatkozásában. Más termékpályák szervezeti és szervezési formáitól több szempontból is eltér, újszerű elemeket tartalmaz, az alábbiak szerint:

- a termelők részvétele és érdekérvényesítése a döntésekben meghatározó,
- több évtizeden keresztül átlátható, értelmes munkamegosztáson alapuló szervezeti és szabályozási keretek alakultak ki a termékpályán,
- termelők közvetlen pénzügyi részvétele a termékpálya kritikus elemeinek fejlesztési finanszírozásában,
- EU és nemzeti társfinanszírozás egészíti ki a stratégiai célok megvalósítását,
- jól szervezett alkalmazott kutatáson és területi képviseleten alapuló szaktanácsadási tevékenység az alapanyag termelésben,
- tartós és kölcsönös bizalom a termékpálya gazdasági szereplői, érdekképviselői szervezetei és a kormányzati szervezetek együttműködésében.

A sikeres ágazati együttműködés további eredményének tekinthető, hogy jelentősen bővült a termékválaszték a növényolaj vertikumban, az élelmiszer- és a takarmányozási célú felhasználásban egyaránt.

Fontos feladatnak kell tekintenünk az EU-csatlakozásra való felkészülésünk során, hogy támogatási rendszerünk és intézményfejlesztésünk területén alkalmazzuk azokat a tapasztalatokat, melyek már bizonyították eredményességüket és jelentősen növelhetik agrártermelésünk versenyképességét.

A termékpályák intézményi fejlesztése mellett fokozott figyelmet kell fordítani a megbízható nyilvántartási és ellenőrzési rendszer kialakítására, a mezőgazdasági termelők továbbképzésére és széleskörű informálására, valamint a gazdasági szereplők aktív kezdeményezésére, a feltetelekhez való gyors alkalmazkodására.

Dr. Fehér István Ph.D.

tanszékvezető, egyetemi docens

Szent István Egyetem, Gazdaság és Társadalomtudományi Kar

Agrár- és Regionális Gazdaságtani Intézet,

Gazdasági Integrációs Tanszék

TISZTELT ELŐFIZETŐNK!

Tájékoztatjuk, hogy a Kiadónk terjesztésében megjelenő **MAG c.** lapunkra szóló előfizetését folyamatosnak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelentenie a 2002. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítja (pontos szállítási, valamint számlázási név- és cím-megjelöléssel).

Az esetleges módosítást szíveskedjen levélben vagy faxon megküldeni:

1077 Budapest, Rottenbiller u. 33.

Telefon: 462-5088 Fax: 462-5080 Mobil: 06-30-221-7990

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Növénytermesztők
Alapítványa

(1077 Bp., Rottenbiller u. 33.)

köszönetet mond mindazoknak,
akik 2000. évi

személyi jövedelmadójuk 1 %-val
az Alapítványt támogatták.

Az Alapítvány a befolyt összeget
működési költségeinek
részbeni fedezésére használta fel.

A hazai agrárinformáció-gazdaság a Japánban szerzett tapasztalatok tükrében

Az információ és a tudás kiemelt szerepe és súlya a fejlett piacgazdaságban közismert. Az már kevésbé, hogy amerikai és japán jövőkutatók két évtizede igen pontosan körvonalazták a fejlett információ és kommunikáció technológia (IKT) gazdasági és társadalmi hatásait, a kialakuló „információs társadalom” fő jellemzőit, amely – legalábbis náluk – időközben meg is valósult a gyakorlatban. „Az új erőforrás nem a kevesek kezében lévő pénz, hanem a sokak kezében lévő információ” – írja 1982-ben az amerikai Naisbitt, kifejezve bizakodását a társadalmi egyenlőtlenségek csökkenése iránt. Masuda, 1980-ban, elképesztő pontossággal rajzolta meg az „információ-tengelyű gazdaság” körvonalait és „komputópia” elnevezésű látomása napjainkban válik valósággá Japánban.

A hazai média szerteágazó csatornáit elárasztották az információs társadalom fogalmát vulgarizáló – a pusztán technikai problémák felszínén megragadó – műsorok, cikkek, híradások. Nem is beszélve az információval kapcsolatos szóhasználatról, amely gyakran teljesen összekeveri az alapfogalmakat. Tény, az információ – nálunk is – egyre inkább „új erőforrás”. Még hozzá olyan speciális, megújuló erőforrás, amely a felhasználása révén egyre gyarapodhat. Feltéve, hogy az érdeklődő, folyamatos tanulásra kész, tudással rendelkező emberi erőforrások rendelkezésre állnak. A két erőforrás – ember-információ – kapcsolata elválaszthatatlan. Nem árt emlékeztetni a információ keletkezésével, „teremtésével” összefüggő alábbi dilemmákat. Az egyik az információ felhasználóhoz „kötöttsége”, hiszen nincs „önálló léte”. A másik az információ-szolgáltató szakértelme és elhivatottsága. Számítalan kifejezés honosodott meg erre („adatbúvár”, adatgazda, információ-mérnök, információs bróker, szaktanácsadó stb.) a hazai informatikai köznyelvben eltérő tartalommal. Talán ideje lenne ezek között a fogalmak között is „rendet teremteni”. A harmadik, hogy mi a garanciája annak, hogy nem téved el, jól tud „halászni” az olyan szerteágazó választékot kínáló „adat-tengerekben” mint az Internet? A kifogott „halra” akad-e fogyasztó, elkel-e a piacon? Továbbá a „nyújtó” és „fogadó” céljai és szándékai közötti létezik-e összhang, végül milyen a „fogadó” tudásszintje?

A fejlett piacgazdaságokban (nemcsak Japánban és az USA-ban, hanem több EU tagországban) szerzett tapasztalataim és tanulmányaim alapján az alábbi fő fejlődési tendenciák hazai megfontolását és fokozatos érvényre juttatását tartom fontosnak:

- Az információ „beépül” a termelőkbe, farm vagy szövetkezeti menedzserekbe, szaktanácsadókba; a fejlett humántőke a gazdasági fejlődés motorja;
- Az áru-jellegű információk köre egyre bővül, a szervezett információ-piac a gazdaság működésének alapja;
- Az információk jelentős részét maga az állam, mint közjavakat – egyenlő hozzáférési eséllyel – biztosítja a piaci szereplők számára;
- A közhasznú információ előállítása és szolgáltatása terén ésszerű munkamegosztás alakul ki a társadalom és a magánszféra között.

Ezzel szemben hazánk rendszerváltó agrárinformáció-gazdaságában – egy évtizeddel a politikai rendszerváltás után – még meglehetősen kuszaság, hiányjelenségek és torzulások, egyensúlytalanság tapasztalható. Főként a kis- és közepes méretű értéktermelő, vállalkozó felhasználók, gazdasági döntéshozók pozícióját rontják, sértik az alábbi ellentmondásos jelenségek, hátráltató körülmények:

- Az agrárinformáció-gazdaság kezdetlegessége (működési zavarokkal küzd, szolgáltatásai szabályozatlanok, illetve nem eléggé szabványosítottak)
- Az adatszolgáltatási kötelezettségek elhibázott liberalizálása, hézagok az agrárinformációval összefüggő törvényalkotásban
- A kormányzati informatika indokolatlan primátusa
- Információs monopóliumok, lobbierdekek primátusa, egyenlőtlen esélyek az információhoz való hozzáférésben
- A közhasznú információ korlátozottsága, a szolgáltató tevékenységek mellőzöttsége
- Térségek, helyi közösségek közötti információs egyensúlytalanság, amely a szaktudás hiányával vagy alacsony szintjével párosulhat
- Hatékonyan működő, intézményesült információs pályák hiánya
- Az informális kapcsolatrendszer szerepének előtérbe kerülése.

Terveink között szerepel, hogy egy MAGISZ fórumszervezésével választ kapjunk arra, hogyan hat mindez a gazdálkodók, az élelmiszer-előállító vállalkozók jövedelmi helyzetére, illetve a teljes agrárgazdaság eredményességére, ezen belül mi a helyzet az évek óta komoly jövedelemhiánnyal küzdő primer szektorral, a mezőgazdasággal?

Ezek után nézzünk néhány – friss élményen (2000. április hó) alapuló – tanulságot Japánból. A bilaterális TÉT-

projektben két Japán kutatóhellyel (Kobe University, Waseda University) tartunk kapcsolatot. A projekt keretében megvalósítani tervezett kutatás – mely számos agrárinformatikai problémát is felvet – az alábbi fő kérdésekre, kérdéscsoportokra keresi a választ, kiválasztott térségek agrárvállalkozásait alapul véve:

- A környezetbarát földhasznosítás milyen szinten valósul meg, hogyan ítéltető meg a térségi agrárkörnyezet állapota?
- Melyek azok a főbb agrárkörnyezeti problémák, amelyek a mintául szolgáló térségeket sújtják?
- Melyek a főbb okai és összetevői az agrárkörnyezeti problémáknak az adott térségekben?
- Milyen megoldási alternatívák léteznek ezeknek a problémáknak a megoldásához?
- Milyen technológiai, termesztési korszerűsítések (pl. ökológizálódás) megvalósításának lehetősége az egyensúlymegőrző, környezetkímélő vagy környezetbarát földhasznosítás irányában?
- Ezek megvalósítása hogyan hat az agrárvállalkozások környezeti viszonyaira?
- A környezetkímélő földhasznosítás irányában való elmozdulás hogyan hat az agrárvállalkozások pénzügyi és jövedelemviszonyaira, illetve a gazdálkodók megélhetésére?

Japán az elmúlt évek során az élelmiszerellátásban mennyiségi és minőségi vonatkozásban elérte a jóléti társadalom szintjét. Ugyanakkor az agrárpolitika egyik legnagyobb gondja és feladata, hogy elmúlt 25 év alatt 73 %-ról 25%-ra csökkent önellátási mutatójukat hogyan tudnák javítani és stabilizálni. Egyrészt a hazai termelési szint növelésével, másrészt a gazdálkodók, a mezőgazdasági szervezetek és a fogyasztói csoportok motiválásával. Ennek cél- és eszközrendszerét tartalmazza az elmúlt évben elfogadott új mezőgazdasági és vidékfejlesztési kerettörvény, amely az új évezred küszöbén – a már megvalósult jóléti társadalomban – az emberi életminőség további javítását, a természeti erőforrások egyensúlymegőrző hasznosítását, és a mezőgazdaság fenntartható fejlesztését helyezi előtérbe. Vezérfonalként szolgál nemcsak a „politika-csinálók” számára, hanem a termelőknek és fogyasztóknak, városban és vidéken élőknek egyaránt és megvalósítása feltételezi az információs infrastruktúrák továbbfejlesztését és az IKT széleskörű és hatékony használatát. A jogszabály egyszerű, világos szerkezete, rövid, közérthető és kristálytiszta tartalma – szerintem – önmagában is kézzelfogható bizonyítéka a japán kormányzati agrárinformatikai munka kimagasló színvonalának.

A gépesítés, elektronizálás és automatizálás magas szintje nemcsak az iparban, hanem mezőgazdaságban is igen el-

terjedt Japánban. Az agrárgazdaságban a legfejlettebb információs és kommunikáció technológia (IKT) teljes eszköztára alkalmazásra kerül. Az IKT közvetlen és közvetett hatásai a jövedelemre, profitra, szervezetségre és az emberi életminőségre jól kimutathatók, illetve a mindennapi életben tapasztalhatók.

A törvény végrehajtásáért a minisztérium és az önkormányzatok felelősek, ahol új szervezeti egységeket alakítottak a fenntartható mezőgazdaság elvének gyakorlati megvalósításához. A helyi hatóságok nagyfokú önállósággal dolgoznak, kerülve az uniformitást, ügyelve a helyi sajátosságok és igények maximális figyelembevételére. Ez vonatkozik az agrárinformatikára is. A decentralizált adatbázisok egységes hardver és szoftver-elemekre, azonos szabványokra épülnek, de kifinomult információ-menedzsmenttel követik a helyi egyedi igényeket. A minisztériumi és önkormányzati szakemberekkel, valamint a termelőkkel és szövetkezeti menedzserekkel folytatott beszélgetések, valamint a legfrissebb Internet honlapok böngészése meggyőzött arról, hogy a törvény megvalósításának legfontosabb garanciája a fent hangsúlyozott „erőforrás-pár” (ember-információ) megléte összhangja, magas szintű szervezetsége és stabilitása.

A meglátogatott Hyogo Tartományi Önkormányzat úgynevezett „agrárkorszerűsítési” szervezeti egységet hozott létre, amelyben a különböző szakterületeken (környezetkímélő termelési technológiák, környezetkímélő talajerő-gazdálkodás, talajállapot javító kísérletek, ökológizálódás, farm-menedzsment szaktanácsadók, stb.) magasan képzett referensek dolgoznak. Japánban az információ-menedzsment szerves részévé tette – integrálta – ezeken a szakterületeken belül az IKT alkalmazását.

A szakértők folyamatos kapcsolatot tartanak a végrehajtásban érintett helyi szövetkezetekkel és a legkülönbözőbb civil szervezetekkel, felelnek a kihelyezett támogatások ésszerű felhasználásáért. A megvalósítás mérése, a monitoring mindenhol része a munkának, amely IKT eszközök nélkül nem oldható meg.

Igen tanulságos a fenntartható integrált vidékfejlesztés hazai meghonosítása szempontjából az a törekvésük, hogy megpróbálják mérsékelni a városi és vidéki területek közti óriási információ-ellátottsági különbségeket. A közelmúltban kezdeményezték, hogy a Japán Mezőgazdasági Szövetkezetek helyi képviselői tegyenek hatékony lépéseket az IKT megoldások elterjesztésére az alacsony népességű hegyes, illetve hegyvidéki területeken. Miután az IKT vidéki alkalmazása még meglehetősen szűk területre terjed ki az Internet és hasonló technológiák kulcsszerepet játszhatnak az életképebb mezőgazdasági és vidéki vállalkozások elterjesztésében.

Az átfogó rendszerszemléletet Japánban a jövő törvényalkotói már a mai egyetemi oktatásban megismerhetik, illetve elsajátíthatják. A képzésnek ezt a számunkra még teljesen újszerű – a hazai képzési programokban még csak az elképzelés szintjén meglévő – felépítését és szemléletét a Tsukuba Egyetemen volt alkalmam tanulmányozni, ahol „A Biorendszer Elemzés és Szervezés Alapjai” címmel most indult egy másoddiplomás posztgraduális képzés. „Biorendszer” alatt olyan új tudományágat értenek, amely az élő szervezetek és környezetük egymásra hatásának feltárásával, leírásával és modellezésével foglalkozik. A „Föld Napja” alkalmából a magyar televízió érdekes ismeretterjesztő adásban számolt be olyan új kutatási irányokról, mint az úgynevezett „nanotechnológia”. A „biorendszer” ennek egy alkalmazott tudományterülete.

Az oktatás célja az, hogy a leendő mérnökök és közgazdászok megtanulják, hogyan kell olyan termelési technológiákat kifejleszteni, amelyek képesek a „biorendszerben” a természeti körfolyamat energia-megtakarító tulajdonságait kiaknázni (pl. zárt anyagforgalom, belső energiatranszfer). A Tsukuba Egyetemen végzett másoddiplomás szakembernek képesnek kell lenni ezek felismerésére, megtervezésére, megvalósítására és felhasználására. Az agrárinformatika kimagasló szerepét és rangját jól érzékelteti, ha néhány újszerű tantárgyat megnevezünk a tematikából: „Biorendszer Információ-menedzsment”, Biorendszer Tervezés és Fejlesztés”, „Élelmiszer-biotechnológia”, „Élelmiszer-biztonság Értékelése”, „Fenntartható Makro Biorendszer Menedzsment” stb.

Hazánkban az agrárinformatika művelőire vár még a feladat, hogy a szakterület megfelelő rangot vívjon ki, nemcsak mint az agrár-közgazdaságtan megcsontosodott dogmáit oldani képes interdiszciplína, hanem az állandóan

megújuló alkalmazott kutatások segítségével megalapozott alapvető gazdasági – tehát hangsúlyozzuk: nemcsak technikai és matematikai – szakterület.

Az agrárinformatika emellett nálunk is egyre dominánsabb szerepet játszó „üzlet”, illetve „piac”, mégpedig – a felhasználók szempontjait gyakran háttérbe szorító, vagy nem kellően érvényesítő – kínálati piac. Az agrárinformatikai kínálati piac negatív hatásaival a hazai „információs társadalom” kialakulásának – még többnyire előttünk álló – „göröngyös” útján csak az információ-menedzsment ismereteivel és készségeivel felvértezett vezetők képesek megbirkózni.

Japán információs társadalmában nemcsak a kutatásban, de a piacorientált agrárgazdaságban is az alábbi rendszerelvű követelmények és prioritások „dogmaszerű” követésével alkalmazzák az agrárinformatikát:

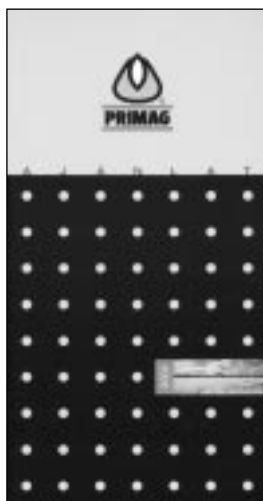
- A felhasználók, gazdasági döntéshozók információ igényei, a célok mindig elsődlegesek
- Ennek alárendelten kell az igények kielégítését elősegítő technikai háttérrel, az eszközökkel foglalkozni,
- A hatékony információ-szolgáltatás, információs rendszer kiépítése és működése csak a megfelelő humán erőforrások, eljárások, szervezeti és szervezési megoldások, összefoglalóan az információ-menedzsment alkalmazásával lehetséges.

A távoli Japánban szerzett tapasztalataim is jól alátámasztják, hogy a fejlett hazai agrárinformációs környezet kialakítása csak a fenti követelmények figyelembevételével és az oktatás fokozatos megreformálásával lehetséges.

Dr. habil Vörös Mihály László

főiskolai tanár

Modern Üzleti Tudományok Főiskolája (MÜTF)

Az idén tízéves **PRIMAG KFT.** ismét ízléses, esztétikus és szakszerű katalógussal jelentkezett a piacon.

Örömmel adunk teret ennek a jelenségnek, mert családi vállalkozásból ismert, országos partnerhálózattal rendelkező vállalkozás fejlődésének vagyunk tanui. A kiadvány jól tükrözi a cég üzleti filozófiáját, a vevőre figyelő szemléletet és a piaci követelményekhez való rugalmas alkalmazkodást (biovetőmagvak forgalmazása, ökológiai termesztésben engedélyezett kemikáliákkal csatoltan).

A PRIMAG KFT. lapunk kiadóját alkotó Vetma Kht. alapító tagja. Hámori Sándornak és munkatársainak jubileumuk alkalmából gratulálunk, s további üzleti sikereket kívánunk.

A Szerk.

DR. SZÜCS LÁSZLÓ EMLÉKGYŰRŰ ÁTADÁS

Bensőséges ünnepségre került sor 2001. december 5-én Szegeden az FVM Csongrád megyei Földművelésügyi Hivatalában. A VETMA Kht. korán elhunyt felügyelőbizottsági tagjának, Dr. Szűcs Lászlónak emlékére alapított emlékgűrűt lapunk főszerkesztője, mint alapító adta át Dr. Szemők Andrásnak a Vetomag '95 Kft. ügyvezetőjének szaklapunk önzetlen és rendszeres támogatásának elismeréséül. Dr. Szemők Andrásnak – ezúton is – szívből gratulálunk!

A Szerk.

A MAG 2001. évi XV. évfolyamának tartalomjegyzéke

PROF. DR. ANTAL JÓZSEF:

A növénytermesztési kutatások szerepéről és helyzetéről (1) 7–8 p.

Az EU új GMO kimutathatósági és címkézési szabályai (4) 32–33 p.

DR. BALIKÓ SÁNDOR: Újabb esély vagy ismételt elszalasztott lehetőség? (1) 4–6 p.

DR. BALLA LÁSZLÓ:

Búzanemesítésünk a XX. század második felében (4) 21–26 p.

DR. BEKE BÉLA: A durum búza (*Triticum turgidum* L. var. durum) külföldi és hazai helyzetének áttekintése, összefüggésben a 2000. évi Magyar Innovációs Nagydíj Pályázat FVM különdíjával (4) 9–11 p.

BERTA ANDRÁS: A szárazborsó termesztéséről... (2) 9–10 p.

DR. BINNYEI ANDRÁS: A megporzó rovarok jelentősége néhány pillangós- virágú szántóföldi növény vetőmagtermesztésében (2) 14–16 p.

DR. BÓDIS LÁSZLÓ–DR. DEMETER JÁNOS–DR. KRALOVÁNSZKY U. PÁL–DR. MANNINGER SÁNDOR:

Javaslat a takarmányfehérje-termelés nemzeti fejlesztési programjára (2) 6–7 p.

DR. BÓDIS LÁSZLÓ: Felkészülés az EU-csatlakozásra (5) 8 p.

BÚVÁR GÉZA: A jó bornak kell-e cégér? (6) 17–20 p.

DR. DÁVID CSABA: A pohánka (1) 16–18 p.

ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN: Mi történt a 27. ISTA Kongresszuson? (4) 5–7 p.

ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN: Feladatok és eredmények a vetőmag-minősítés területén – EU (I) (5) 9 p.

DR. FÁRI MIKLÓS: Szabadalmi aktivitási adatok az agrárkutatás és fejlesztés eredményességének értékeléséhez (3) 23–26 p.

DR. FEHÉR ISTVÁN PH.D.: Európai Unió ágazati együttműködési modell, a franciaországi növényolaj termékpálya intézményei (6) 21–24 p.

FÜHRER ERNŐ–JÁRÓ ZOLTÁN: Az ország erdőtelepítésre számításba vehető területei és azok ökológiai értékelése a Nagyalföld erdőgazdasági tájcsoportban (3) 4–5 p.

GAZDAG LÁSZLÓ: Magyarország mezőgazdasági helyezése az egy főre jutó termelés alapján (2) 21 p.

GAZDAG LÁSZLÓ: A farmok száma és tőkéje az USA-ban (2) 21 p.

GAZDAG LÁSZLÓ: Buday-Sántha Attila: Agrárpolitika – Vidékpolitika (3) 31 p.

GM; Pro és kontra (5) 36–37 p.

HANZELL CSILLA–DR. POPP JÓZSEF:

Az EU agrárpolitikája és az agrárkereskedelemliberalizálása (I.) (1) 31–34 p.

HANZELL CSILLA–DR. POPP JÓZSEF:

Az EU agrárpolitikája és az agrárkereskedelemliberalizálása (II.) (2) 31–33 p.

HÉJJ BOTOND–MAROSI GYÖRGY:

Az erdőtelepítés fő mozgatórugója az érdekek (3) 14–17 p.

ILLÉS SÁNDOR: Üzenet a búza-mezőkről (4) 20 p.

DR. JEKKE ZSOLT: A páneurópai GMO fóbia (1) 27–30 p.

Dr. KERTÉSZ ZOLTÁN–DR. PAUK JÁNOS–CSÖSZ MÁRIA–FALUSI JÁNOS:

Az új GK búzafajtákról (4) 7–8 p.

DR. KERTÉSZ ZOLTÁN–DR. MATUZ JÁNOS:

Mi van még a búzanemesítők tarsolyában? (5) 34–35 p.

DR. KISS JÓZSEF: Búcsú Kiss Árpádtól (4) 12 p.

DR. KISS JÓZSEF: 3000 virág (Fleischmann Rudolf triticales-nemesítő tevékenysége és hagyatéka az utókorra) (4) 13–15 p.

KOVÁCS GYULA: Sajtóközlemény a növényvédőszer lopásokról és hamisításokról (3) 30 p.

KOVÁCS SÁNDOR: Bort, búzát... (6) 14–15 p.

DR. KOVÁTS BÉLA: A kukoricapiaci gondokról (5) 10–11 p.

DR. KRALOVÁNSZKY U. PÁL–SZELÉNYINÉ GALÁNTAI

MARIANNE: Takarmányérték, a fehérjék és aminosavak emészthetősége (II.) (1) 23–26 p.

DR. KRALOVÁNSZKY U. PÁL–SZELÉNYINÉ GALÁNTAI MARIANNE:

A fehérjék biológiai értéke és a takarmányozási igények (III.) (2) 24–28 p.

DR. KRALOVÁNSZKY U. PÁL:

Piacépes takarmányok termelése, felhasználása az EU-tizenötök országaiban (6) 4–8 p.

DR. KRUPPA JÓZSEF–**DR. PEPÓ PÉTER–****DR. SÁRVÁRI MIHÁLY–**

ELBAKOUR EMIRA: Burgonya tájkísérleti eredmények (1) 12–15 p.

DR. MARTON L. CSABA–**DR. SZUNDY TAMÁS–****DR. BERZSENYI ZOLTÁN–****DR. HADI GÉZA–**

DR. PINTÉR JÁNOS: Martonvásári hibridkukorica ajánlat 2001/1. (5) 27–28 p.

DR. MARTON L. CSABA–DR.**SZUNDY TAMÁS–DR. BERZSENYI****ZOLTÁN–DR. HADI GÉZA–DR.**

PINTÉR JÁNOS: Martonvásári hibridkukorica ajánlat 2002/2. (6) 12–13 p.

DR. MATUZ JÁNOS: Erdei Péter búcsúztatása (5) 4–6 p.

DR. MESTERHÁZY ÁKOS: A betegségek hatása a búza minőségére (2) 11–13 p.

DR. NAGY BÉLA: Ökológiai viszonyokhoz alkalmazkodó új fajtákkal a tájtermesztés sikeréért... (1) 9–11 p.

DR. OLÁH ISTVÁN: „Gondolatok a könyvtárban” (2) 20 p.

DR. OLÁH ISTVÁN: Talajművelés a fenntartható gazdálkodásban

DR. OLÁH ISTVÁN: A környezet- és természetvédő szervezetek javaslatai az Európai Unióhoz való csatlakozás környezetvédelmi és természetvédelmi kérdéseiről (2) 8 p.

DR. OLÁH ISTVÁN: Piacbefolyásolás 2001. (3) 20–21 p.

DR. OLÁH ISTVÁN: A huszonhatodik év... (4) 27 p.

DR. OLÁH ISTVÁN: „Ez a hivatás szakmai alázat nélkül nem megy...” (Beszélgetés a 2001. évi Újhelyi-díjas Dr. Balikó Sándorral) (4) 30–31 p.

Dr. OLÁH ISTVÁN: Magyar Növénytermesztők Vándorgyűlése (5) 18 p.

Dr. OLÁH ISTVÁN: „In medias res” (Születésnap beszélgetés Németh Jánossal) (5) 19–21 p.

DR. PÁLVÖLGYI LÁSZLÓ: In memoriam Dr. Hollósi Szilárd (2) 4 p.

DR. RÉDEI KÁROLY: A fehér nyár (Populus alba L.) szelekciós nemesítésének újabb eredményei a Duna-Tisza közti homokháton (3) 6–8 p.

DR. SÁRVÁRI MIHÁLY-FUTÓ ZOLTÁN: Korszerű termesztési technológiák a kukoricatermesztésben I. (5) 29–33 p.

DR. SÁRVÁRI MIHÁLY-FUTÓ ZOLTÁN: Korszerű termesztési technológiák a kukoricatermesztésben II. (6) 9–11 p.

DR. SEBESTYÉN ENDRE-BOROSSNÉ TÍMÁR JUDIT: Kombinációs lehetőségek a kalászosok vetőmag csávázásában Quinosild 150 csávázószerszel (4) 16 p.

DR. SZÉL SÁNDOR: Kukoricanevelés a Gabonatermesztési Kutatóban (5) 23–26 p.

BLUM ZOLTÁN: A Saaten-Union Magyarországon a hazai mezőgazdaság szolgálatában (2) 29–30 p.

DR. SZIEBERTH DÉNES: Gondolatok a magtárban – a hibridkukoricák fajtaelismérése és fajtakiválasztása (5) 12–16 p.

DR. SZUNICS LÁSZLÓ: Barabás Zoltán emlékülés Martonvásáron (2) 18–19 p.

DR. TÓTH JÓZSEF: Behurcolt erdészeti kártevők Magyarországon (3) 9–12 p.

DR. VARGA SZABOLCS: A Casoron G alkalmazási lehetőségei az erdészetben (3) 32–33 p.

DR. VÖRÖS MIHÁLY PH.D.: Európai integráció – felsőoktatás, kutatás. Agrár és regionális irányvonalak (1) 35–37 p.

DR. VÖRÖS MIHÁLY PH.D.: A hazai agrárinformáció-gazdaság a Japánban szerzett tapasztalatok tükrében (6) 25–27 p.

A MAGYAR SZABADALMI HIVATAL PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

Gábor Dénes Nobel-díjjal való elismerésének 30. évfordulója alkalmából, szellemi öröksége ápolásának jegyében a Magyar Szabadalmi Hivatal új műszaki alkotások, kutatási, feltalálói eredmények elismerésére pályázatot hirdet az alábbi szakmai területeken:

- Biotechnológia;
- Gyógyszerkémia, gyógyszer-technológia
- Élelmiszeripar és mezőgazdaság.

A pályázók köre: Kutatóintézetekben, felsőoktatási intézményekben, termelő, illetve szolgáltató vállalatoknál dolgozó, legfeljebb PhD tudományos fokozattal rendelkező azon szakemberek pályázhatnak, akik az adott kutatási témában 1991-ben vagy később kezdték meg tevékenységüket.

Pályázati feltételek: A pályázati témát regisztráltatni kell; ezt a kutatás témavezetőjének, vagy a fiatal szakember oktatási, egyetemi vagy kutatási műhelybeli tudorának írásával célszerű kiegészíteni.

A pályázatok regisztrálása: A regisztrálás helye: Magyar Szabadalmi Hivatal
Iparjogvédelmi Tájékoztatási és Oktatási Központ
Iparjogvédelmi Promóciós Osztály
1054 Budapest, Akadémia u. 21.

A regisztrálás határideje: 2002. március 1.

A regisztrálásnak tartalmaznia kell: – a kutatási téma rövid leírását,
– a kutatás során elérni kívánt eredményt,
– a kutatás helyének pontos megjelölését,
– a kutatás megkezdésének évét,
– a témavezető nevét, elérhetőségét,
– a kutató nevét, születési évét, elérhetőségét,
– a kutató szakmai pályafutásának leírását.

A pályázat tartalmi követelményei:

- A kutatási tevékenységgel megoldani kívánt tudományos probléma és a megoldás részletes ismertetése, minimum 10, maximum 50 oldal terjedelemben.
- A kutatási téma iparjogvédelmi feltárása, amelyhez a Magyar Szabadalmi Hivatal a regisztrált pályázók részére ingyenes információcsomagot ad és iparjogvédelmi kutatási lehetőséget nyújt.
- A Magyar Szabadalmi Hivatal a pályázatok tartalmát titkosan kezeli.

A pályamunkák leadási helye: Magyar Szabadalmi Hivatal
Iparjogvédelmi Promóciós Osztály
1054 Budapest, Akadémia u. 21.

A leadás határideje: 2002. szeptember 30.

Magyar Szabadalmi Hivatal

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

TISZTELT PÁLYÁZÓ!

A VETMA Marketingkommunikációs Kht. és a MAG c. szaklap Szerkesztősége a 2002. évben is pályázati felhívást tesz közzé olyan szakcikk(ek) megírására, amely a magyar vetőmagszakma és közgazdasági környezete kapcsolatát – bármely nézőpontból – a kutatás, fejlesztés, termelés, kereskedelem stb. oldaláról vizsgálja és széleskörű szakmai érdeklődést, visszhangot vált ki. A cikk nyelvezete szakmailag kifogástalan, szabatos, világos és magyaros legyen.

A pályázat nyilvános. Részt vehet benne bárki, bármilyen szakterületet művelő szakember.

A pályázat kritériuma, hogy az 2002-ben a MAG c. szaklap valamelyik számában jelenjen meg. A terjedelem nem korlátozott.

A legjobb szakcikk(ek) szerzőjének neves szakemberekből, szakértőkből álló, felkért zsűri ítéli oda a MAG ARANYTOLL-at.

A pályázat többcélú: egyrészt hagyományápolás, másrészt a magyar gazdasági kommunikáció, szakmai és publikációs tevékenység hitelének, erkölcsi megbecsülésének további erősítése.

A pályázati céllal írt szakcikk(ek) leadásának véghatárideje: 2002. november 30.

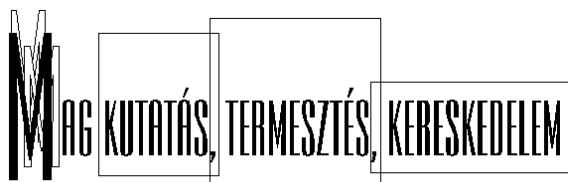
2001. december hó

Tisztelettel:
a VETMA Marketingkommunikációs Kht. és
a MAG Szerkesztősége

A tartalomból...

Dr. Kralovánszky U. Pál:	
Piacképes takarmányok termelése, felhasználása az EU-tizenötök országában	4
Dr. Sárvári Mihály–Futó Zoltán:	
Korzszerű termesztési technológiák a kukoricatermesztésben II.	9
Dr. Marton L. Csaba–Dr. Szundy Tamás–Dr. Berzsényi Zoltán–Dr. Hadi Géza–Dr. Pintér János:	
Martonvásári hibridkukorica ajánlat 2002/2.	12
Kovács Sándor:	
Bort, búzát...	14
Búvár Géza:	
A jó bornak kell-e cégér?	17
Dr. Fehér István Ph.D.:	
Európai Unió ágazati együttműködési modell, a franciaországi növényolaj termékpálya intézményei	21
Dr. Vörös Mihály László:	
A hazai agrárinformáció-gazdaság a Japánban szerzett tapasztalatok tükrében	25

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság. Megjelenik évente hat alkalommal.
Felelős kiadó: a VETMA Közösségi Marketingkommunikációs Közhasznú Társaság ügyvezetője
1077 Bp., Rottenbiller u. 33. Telefon: 462-5088 Telefax: 462-5080
Főszerkesztő: Dr. Oláh István 06/30/221-79-90
Grafika: BP DESIGN, Hirdetésszervezés: KONTIKÁR BT. ISSN 1219-1272
Előfizethető a VETMA Kht. címén. Előfizetési díj egy évre 2688 Ft/év
Bankszámlaszám: 56100055-16100192
Nyomtatás: Bétaprint Nyomda Felelős vezető: Szabadi Andrásné

Közhasznúsági szerződésben
Zsámbék Nagyközség Önkormányzatával

„Gondolkodva gazdálkodjunk!”

Tisztelt Partnerünk!

*A termésbiztonság a jó minőségű
vetőmaggal kezdődik.*

*Szerezzen be idejében tőlünk magas
biológiai értékű vetőmagot!*

*Kiváló, nagy termőképességű
ajánlott növényfajtáink közül
csak iól választhat!*

Keressen bennünket!

*Termeltetiünk
és finanszírozunk!*

Vetőmag 95 Kft.

H-1077 Budapest,
Rottenbiller utca 33.

Tel.: 4-625-070

Fax: 4-625-080

H-1400 Budapest, Pf. 85.

